



Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

Právní úprava koupě zboží v mezinárodním kontextu

Vypracovala: Michaela Lupačová

Vedoucí práce: JUDr. Marta Uhlířová, Ph.D.

České Budějovice 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Michaela LUPAČOVÁ
Osobní číslo: E12448
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání
Název tématu: Právní úprava koupě zboží v mezinárodním kontextu
Zadávací katedra: Katedra práva

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je analýza právní úpravy koupě zboží v mezinárodním kontextu včetně komparace s právní úpravou, kterou přináší nový občanský zákoník. Práce je zaměřena především na problematiku mezinárodní kupní smlouvy. V práci bude kladen důraz nejen na přednosti a nedostatky této právní úpravy, ale i na srozumitelný výklad problematiky kupních smluv v mezinárodním kontextu.

Metodický postup:

1. Analytická metoda - studium odborné literatury a příslušných právních předpisů.
2. Analýza vybraných právních tuzemských i zahraničních institutů a nového nařízení evropského parlamentu a rady o společné evropské právní úpravě prodeje o společné evropské právní úpravě prodeje.
3. Srovnávací metoda, jejímž úkolem je komparace s právní úpravou dle nového občanského zákoníku, analýza odlišností a případných rozporů.
4. Praktická část.

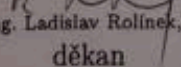
Rámcová osnova:

1. Úvod.
2. Cíl práce, metodika, hypotézy.
3. Přehled zvolené problematiky - literární rešerše.
4. Komparace.
5. Vlastní práce - vyhodnocení vhodnosti institutů, výsledky porovnání a návrhy řešení.
6. Praktická část.
7. Závěr.
8. Seznam použitých zdrojů.

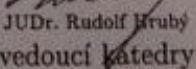
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 40 - 50 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury: viz příloha

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Marta Uhlířová, Ph.D.
Katedra práva

Datum zadání bakalářské práce: 3. ledna 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2015


doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
J.S.
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice


JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 24. února 2014

Příloha zadání bakalářské práce

Seznam odborné literatury:

ŠVESTKA, J., J. DVOŘÁK, J. FIALA a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek I - VI*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-369-2.

LAVICKÝ, P., M. HRUŠÁKOVÁ, Z. KRÁLÍČKOVÁ, J. SPÁČIL, J. FIALA a M. HULMÁK. *Občanský zákoník*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., 2013/2014. ISBN 978-8074-004-99-5.

KANDA, A. *Mezinárodní kupní smlouva*. Praha: Academia, 1988. ISBN 21-086-88 : 40.00.

ROZEHNALOVÁ, N. a K. DRLIČKOVÁ. *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží - ano či ne?*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 268 s. ISBN 978-80-210-5956-6.

ROZEHNALOVÁ, N. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 549 s. ISBN 978-807-3575-625.

Články:

ROZEHNALOVÁ, N. *Několik poznámek k aplikaci Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 1994, č. 4.

Právní předpisy:

Zákon č. 89/2012 Sb, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 160/1991 Sb, o Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

Zákon č. 91/2012 Sb, zákon o mezinárodním právu soukromém.

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I).

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 2015

.....

Michaela Lupačová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Martě Uhlířové, Ph. D. za odborné vedení mé bakalářské práce, rady a věcné připomínky při konzultacích. Dále bych chtěla poděkovat své milované rodině a nejbližším za velkou trpělivost a podporu při studiu.

Obsah

Prohlášení	3
1 Úvod	3
2 Cíl práce a metodika	4
3 Literární rešerše	6
3.1 Základní pojmy a definice	6
3.2 Pojem mezinárodní obchodní styk	6
3.3 Mezinárodní právní úprava	7
3.3.1 Historie	7
3.3.2 První zmínky o Vídeňské úmluvě	9
3.4 Právní úprava koupě zboží v mezinárodním kontextu	11
3.4.1 Kupní smlouva v mezinárodním právu	11
3.4.2 Definice kupní smlouvy v mezinárodním obchodním styku	11
3.4.3 Právní úprava kupních smluv dle Vídeňské úmluvy	12
3.4.4 Náležitosti kupní smlouvy dle Vídeňské úmluvy	16
3.4.5 Forma a proces uzavírání mezinárodních kupních smluv dle VÚ	17
3.5 Práva a povinnosti jednotlivých stran obchodu	19
3.6 Odpovědnost za vady	20
3.6.1 Nároky uplatňované v případě vadného zboží	22
3.6.2 Rozdíl mezi odpovědností za vady a zárukou za jakost	23
3.7 Standardizované obchodní podmínky dle Evropské hospodářské komise OSN	24
3.8 Evropský návrh na společnou právní úpravu koupě či koupě zboží	24
3.8.1 Návrh společné právní úpravy	25
3.8.2 Výhody pro smluvní strany jednotné evropské kupní smlouvy	26
3.9 Úprava jednotné evropské kupní smlouvy	27
3.9.1 Obsah Společné evropské právní úpravy prodeje	27
3.10 Postoj České republiky k Evropskému návrhu	31
3.11 Výklad dodacích doložek INCOTERMS	33
3.11.1 Obchodní termíny INCOTERMS a kupní smlouva	33
3.11.2 INCOTERMS 2000 a 2010	34
4 Komparace s českou právní úpravou	36
4.1 Stručný pohled do historie právního režimu mezinárodního obchodu v ČR	36

4.2	Právní úprava koupě zboží dle českého právního řádu.....	37
4.2.1	Vedlejší ujednání při kupní smlouvě.....	39
4.3	Kupní smlouva nebo smlouva o dílo?	41
5	Praktická část.....	42
5.1	Návrh vzorové kupní smlouvy.....	42
5.1.1	Vzorová kupní smlouva	42
5.2	Návrhy vnitropodnikových směrnic	52
5.2.1	Vnitropodniková směrnice pro mezinárodní obchod.....	53
5.2.2	Vnitropodniková směrnice provnitrostátní obchod.....	56
6	Závěr.....	58
I.	Summary and keywords	60
7	Seznam použitých zdrojů:	61

1 Úvod

Ve své bakalářské práci se budu zabývat problematikou týkající se právní úpravy koupě zboží v mezinárodním kontextu. V České republice toto téma upravuje zejména zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014, Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží¹, jakož i další normy především z oblasti mezinárodního práva či práva Evropské unie. Příslušné normy jsou v práci rozepsány a jsou uvedeny všechny podstatné informace, které se týkají právní úpravy koupě zboží. Ve své práci se zabývám nejen stávající úpravou, ale je zde zohledněna i právní úprava, která byla zrušena právě výše zmíněným občanským zákoníkem, a to pro porovnání jednotlivých změn v dotčených normách. Některá ustanovení, která jsme dříve mohli najít v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, jsou dnes převzata do již zmiňovaného občanského zákoníku.

Také bych ráda rozvedla problematiku dokumentu, který však zatím nevstoupil v platnost a tím je Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje. Měl by být v budoucnu velkým přínosem pro obchodníky, kteří se realizují na trhu Evropské unie, zejména z hlediska uzavírání obchodních transakcí pomocí jednotné a společné kupní smlouvy.

Toto téma jsem si zvolila především díky svému zájmu o proces uzavírání kupních smluv a možnosti prohloubit stávající znalosti v této problematice. Velmi zajímavou se mi jevila myšlenka jednotné kupní smlouvy pro obchodování v rámci Evropské unie, která je, jak už jsem zmínila, zatím ve stadiu přípravných procesů. Důležitým bodem je i postoj vlády České republiky k tomuto návrhu.

Ve své práci jsem se zaměřila i na odlišnosti mezi kupní smlouvou mezinárodního charakteru a kupní smlouvou českou. Výsledkem je analýza odlišností či případných rozporů mezi jednotlivými kupními smlouvami.

¹ Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, dále také označována jako Vídeňská úmluva. Z této Úmluvy plynou jednotlivá ustanovení, která upravují smlouvy o mezinárodní koupi zboží a přihlížejí k různým sociálním, ekonomickým a právním systémům, tak aby přispěly k odstranění právních překážek v mezinárodním obchodě a podpořily rozvoj mezinárodního obchodu.

2 Cíl práce a metodika

Cílem práce je analýza právní úpravy koupě zboží v mezinárodním kontextu včetně komparace s právní úpravou, kterou přináší nový občanský zákoník. Práce je zaměřena především na problematiku mezinárodní kupní smlouvy. V práci je kladen důraz nejen na přednosti a nedostatky této právní úpravy, ale i na srozumitelný výklad problematiky kupních smluv v mezinárodním kontextu.

Samotnému zpracování tohoto tématu nejprve předcházelo shromáždění odpovídající literatury a doplňujících podkladů. Jednalo se především o odbornou literaturu, zákony týkající se zvolené problematiky, odborné časopisy a komentáře. Velké množství informací bylo dostupné i na internetových stránkách, například na stránkách Evropské unie nebo Evropského parlamentu. Některé informace byly čerpány i ze serveru www.e-pravo.cz, kde publikují své články renomované právní kanceláře. Nastalé nesnáze s nesrozumitelností některých zákonů či právních předpisů byly konzultovány s vedoucí této práce.

Po důkladném nastudování všech potřebných, shromážděných materiálů bylo nutné udělat si celkový obraz o problematice týkající se koupě zboží, ať už v právním systému českém či mezinárodním. Veškeré získané informace bylo nutno porovnat se stávající právní úpravou, neboť některé informace již nejsou platné, a to především díky rekodifikaci soukromého práva, jejíž účinnost nastala k 1. 1. 2014. Následně bylo třeba všechny poznatky zredukovat jen na ty opravdu podstatné. Cílem bylo sepsat práci, ve které je řešena problematika nejen uzavírání kupních smluv v mezinárodním obchodu, ale i forma a náležitosti kupních smluv a již zmiňovaná připravovaná společná evropská právní úprava prodeje.

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí - literární rešerše a praktické části. Oba tyto oddíly jsou dále rozděleny do dalších kapitol.

Na počátku rešerše je čtenář nejprve seznámen se základními pojmy, které se týkají právní úpravy koupě zboží v mezinárodním obchodu a poté pro srovnání i v české právní úpravě. Další části literární rešerše jsou zaměřeny na mezinárodní právo reprezentované Vídeňskou úmluvou. Jsou zde popsány i dodací podmínky INCOTERMS, které jsou významné z hlediska dodávek zboží v mezinárodním obchodu.

Posledním oddílem práce je praktická část, která je v mnohém v souladu s částí teoretickou a poukazuje na odlišnosti mezi kupní smlouvou tuzemskou, tedy českou, sestavovanou podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a mezi kupní smlouvou mezinárodní tvořenou dle Vídeňské úmluvy. Tato komparace je součástí návrhu jednotné kupní smlouvy, která je kombinací mezinárodní kupní smlouvy a české kupní smlouvy. Následně je v praktické části věnována pozornost i vytvoření dvou vnitropodnikových směrnic, určených k postupu při uplatňování nároků z dodání nebo doručení vadného zboží. Směrnice jsou nezbytné k tomu, aby pověření pracovníci ve společnosti byli obeznámeni s postupem, pokud bude doručeno nebo dodáno vadné zboží.

3 Literární řešerše

3.1 Základní pojmy a definice

Právní úpravu kupní smlouvy a náležitostí jí se týkajících najdeme v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „NOZ“). Až do 31. 12. 2013 jsme mohli nalézt právní úpravu kupní smlouvy v zákoně č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „SOZ“), jakož i v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObchZ“), které byly zrušeny právě NOZ, a to s účinností od 1. 1. 2014.

3.2 Pojem mezinárodní obchodní styk

Mezinárodní úprava je v tomto případě reprezentována především Vídeňskou úmlouvou, které se budeme věnovat později. Nejprve je důležité definovat základ mezinárodního obchodního styku, čímž jsou finanční a obchodní transakce, tedy transakce realizované obchodníky podnikajícími na území jednotlivých států.

Dle Rozehnalové můžeme mezinárodní ekonomické vztahy neboli mezinárodní obchodní vztahy rozlišit na třech úrovních:

- vztahy mezi státy a mezinárodními organizacemi
 - nebo mezi mezinárodními organizacemi navzájem
- vztahy mezi státy a subjekty realizujícími zahraniční ekonomickou činnost na jeho území
 - vztahy mezi oprávněnými orgány integračního seskupení a subjekty realizujícímu zahraničně-obchodní činnost
- vztahy mezi obchodníky z různých států
 - vystupující jako subjekty práva soukromého
 - vztahy mezi státy a mezinárodními organizacemi jsou upraveny mezinárodním právem veřejným, zejména jednou jeho částí a to mezinárodním ekonomickým právem

- vztahy mezi státem a podnikatelem realizujícím činnost mající vztah k zahraničí, jsou upraveny vnitrostátním veřejným právem, kde základ představuje zejména ústavní právo, detailní rozvedení najdeme ve správním či finančním právu
- vztahy mezi mezinárodními obchodníky navzájem jsou upraveny soukromým právem, jehož pramenem může být norma vnitrostátního původu - zákony a zákoníky nebo norma evropského původu - nařízení a směrnice či norma mezinárodního původu - obvykle mezinárodní smlouva (Rozehnalová, 2010)

Dále Rozehnalová konstatuje, že mezinárodní obchod nám mohou regulovat různá opatření, negativní nebo pozitivní. Mezi ty negativní můžeme zařadit například embarga, měnová a devizová opatření nebo ochrannářskou politiku ústící v zavádění překážek obchodu v podobě tarifních a netarifních opatření. Jako pozitivní opatření chápeme například důraz na liberalizaci mezinárodního obchodu, odstraňování překážek mezinárodního obchodu, snižování cel, unifikaci práva, přijímání opatření k usnadnění výkonu rozhodnutí na území jiného státu. (Rozehnalová, 2010)

3.3 Mezinárodní právní úprava

3.3.1 Historie

Obchod nebo směna je z historického hlediska velice dobře znám. Dříve se obchod soustředil převážně na území malých vesnic a měst. Směňovalo se zboží za zboží, později zboží za významnější měnový artikl, kterým byly například drahé látky, vzácné kameny nebo koření. S rozšířením území a nárůstem objemu směny nebo koupě se postupně změnil i způsob obchodování, vznikala pravidla obchodu, obchodní cesty a nákupní střediska a v neposlední řadě také právní závazky, které byly smluvní strany povinny dodržovat.

V dnešní době je tomu obdobně, už se neobchoduje výhradně na území jednotlivých států, obchodní transakce probíhají mezi státy i napříč kontinenty. Proto bylo nutné, aby byla nastavena pravidla, která by tento proces určitým způsobem regulovala a řídila.

Kupní smlouva, ale především její právní úprava, byla specifikována již v římském právu. Zhruba od druhé poloviny 19. století nacházíme zmínky o vzniku prvních ekonomických organizací.

Snaha o významnější sjednocení se projevuje zejména v období mezi světovými válkami, tedy v letech 1918 až 1939. Všechny snahy byly zmařeny II. světovou válkou.

Na základě konference mezinárodního práva soukromého konané v Haagu v roce 1951 byla přijata doporučení, která se měla zabývat problematikou související s uzavíráním mezinárodních kupních smluv. Výsledkem konference bylo následné přijetí dvou úmluv:

- a) Úmluva o právu rozhodném pro mezinárodní koupi hmotných věcí movitých
- b) Úmluva o právu rozhodném pro přechod vlastnického práva při mezinárodní koupi hmotných věcí movitých

Žádná z výše uvedených úmluv nikdy nevstoupila v platnost pro nízký počet smluvních stran. Nicméně obě přesto ovlivnily obsahy národních norem, konstatuje Rozehnalová.

Nejdůležitějším mezníkem v mezinárodním právu byl vznik Organizace spojených národů (dále jen OSN). Diplomatická konference v Haagu konaná v roce 1964 přijala dvě úmluvy, které však vstoupily v platnost až v roce 1972:

- 1) Jednotný zákon o mezinárodní koupi zboží
- 2) Jednotný zákon o uzavírání smluv o mezinárodní koupi zboží

Výhrady k úmluvám měli od samého začátku jak Spojené státy americké, tak i země socialistického bloku. Na tento popud v roce 1966 zřídila OSN Komisi pro mezinárodní obchodní právo (dále jen UNICITRAL). Hlavním úkolem této organizace bylo podporovat soulad a sjednocování mezinárodního obchodního práva. Hlavní prioritou UNICITRALu byla mezinárodní kupní smlouva, mezinárodní rozhodčí řízení a mezinárodní platební styk.

Jako další iniciativy upravující mezinárodní obchod můžeme mimo UNICTRALu jmenovat například GATT (Všeobecná dohoda o clech a obchodu), Mezinárodní měnový fond nebo UNCTAD (Konference OSN o obchodu a rozvoji).

3.3.2 První zmínky o Vídeňské úmluvě

V roce 1980 na diplomatické konferenci ve Vídni byla přijata Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží.

K tomu Rozehnalová dodává, že byl současně přijat i Dodatkový protokol k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží. Předmětem této Úmluvy jsou otázky spojené s promlčením práv vznikajících v souvislosti s mezinárodní kupní smlouvou. Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží byla tehdejšími Československem velmi rychle ratifikována a publikována ve Sbírce zákonů pod č. 123/1988 Sb. (Rozehnalová, 2010).

Úmluvu o promlčení při mezinárodní koupi zboží lze použít pouze v některých případech, a to:

- strany mezinárodní kupní smlouvy mají v době jejího uzavření místo podnikání na území smluvních států
- jestliže podle norem mezinárodního práva soukromého se na kupní smlouvu má použít práva smluvního státu

Dle údajů z roku 2010 Vídeňskou úmluvu ratifikovalo 76 států. Československá republika přijala úmluvu do svého právního řádu 1. 4. 1991 pod č. 160/1991 Sb. Smluvním státem se Česká republika stala v roce 1993.

Na úrovni nestátního práva vznikala řada zajímavých projektů přímo cílených do oblasti koupě - prodej. Jedná se zejména o tvorbu obchodních podmínek či právních návodů, především:

- Všeobecné podmínky pro dovoz a vývoz dlouhodobého spotřebního zboží a jiných strojírenských výrobků č. 730
- Standardní smlouvy pro prodej obilovin
- Všeobecné podmínky pro mezinárodní prodej citrusových plodů č. 312

- Všeobecné podmínky po dovoz a vývoz řeziva z měkkého dřeva a řeziva z tvrdého dřeva z mírného pásma č. 420
- Všeobecné podmínky pro vývoz a dovoz pevných paliv
- Všeobecné podmínky pro mezinárodní obchod s čerstvým ovocem a zeleninou
- Všeobecné podmínky pro prodej suchých a sušených plodů
- Všeobecné podmínky pro prodej brambor

Rozehnalová konstatuje, že vznik Mezinárodní obchodní komory (International Chamber of Commerce, zkr. ICC) je datován na počátek 20. století, kdy se skupina společností rozhodla organizaci založit a napomáhat pokroku v oblasti mezinárodní dělby práce. Tato organizace vytváří pravidla pro realizaci mezinárodního obchodu. Z nejvýznamnějších můžeme jmenovat například Jednotná pravidla pro mezinárodní akreditivy nebo INCOTERMS (o kterých se zmiňují ve své práci dále). Dále provádí smírčí a rozhodčí řízení, ke kterým bylo založeno fórum pro diskuzi o závažných otázkách doprovázející provádění mezinárodního obchodu a sestavuje stanoviska k zásadním tématům obchodu nebo i investiční politiky. Mezinárodní obchodní komora má u mnoha společností jako je například OSN (Organizace spojených národů), OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), WTO (Světová obchodní organizace) či EU (Evropská unie) poradní status nejvyššího stupně. Jejím nejvyšším orgánem je Světová rada (ekvivalent valné hromady). Světové unikum v rámci obdobných organizací tvoří Národní výbory, které spolu se svými pracovními skupinami reprezentují stanoviska své obchodní komunity. Dalším orgánem, který je volen Světovou radou, je prezident a viceprezident. Oba jsou voleni na dobu dvou let. Mezi další orgány patří například Výkonná rada, mezinárodní sekretariát či generální tajemník. (Rozehnalová, 2010)

3.4 Právní úprava koupě zboží v mezinárodním kontextu

3.4.1 Kupní smlouva v mezinárodním právu

Dle Vídeňské úmluvy je mezinárodní kupní smlouva chápána jako kupní smlouva mezi stranami, které mají svá místa podnikání v různých státech a jsou buď smluvními státy, nebo se podle ustanovení mezinárodního práva soukromého užije některého z právních řádů států smluvních. (Kučera a kol., 2008)

Rozehnalová konstatuje, že mezinárodní kupní smlouva je základním pramenem v oblasti mezinárodního práva. Mezinárodní smlouvy můžeme dělit podle různých kritérií. Významným kritériem pro námi sledovanou oblast je dělení podle:

- počtu stran – smlouvy dvoustranné nebo mnohostranné
- možnosti přístupu k nim – smlouvy otevřené, polootevřené či uzavřené
- účinku vůči stranám či třetím osobám - smlouvy inter partes či erga omnes

Smlouvy dvoustranné jsou mezinárodní smlouvy, které mezi sebou uzavřely pouze dvě strany. Obvykle jsou uzavírány v oblastech obchodu, v oblasti daňové, celní a právní moci nebo i v oblastech dopravy, platebního styku, společné výstavby děl apod.

V případě otevřených smluv může stát ke smlouvě přistoupit na základě jednostranného aktu, kdežto ke smlouvám uzavřeným takto přistupovat nelze. Polootevřené smlouvy vyžadují splnění určitých podmínek, například souhlas od dosavadních členů.

Smlouvy inter partes jsou omezeny svou působností pouze na vztahy mezi smluvními stranami. Oproti smlouvám erga omnes, které zavazují stát k určitému (všeobecnému) jednání bez ohledu na reciprocitu (tj. na vzájemný vztah s další smluvní stranou). (Rozehnalová, 2010)

3.4.2 Definice kupní smlouvy v mezinárodním obchodním styku

Slovník českého práva definuje kupní smlouvu v mezinárodním obchodním prostředí jako kupní smlouvu uzavíranou v mezinárodním obchodním styku mezi

soukromoprávními subjekty (fyzickými nebo právníckými osobami), kdy prodávající a kupující mají své sídlo nebo bydliště na území jiných států. (Madar, 1999)

Tímto je naznačeno, že subjekty tohoto obchodně-závazkového vztahu tedy nemají sídlo či bydliště na stejném území, tzn. na území stejného státu. Obdobně se vyjadřuje i Právní slovník, který definuje kupní smlouvu v mezinárodním kontextu tak, že obchodní smlouvou myslíme smlouvu, na které se podílí alespoň jeden účastník mající sídlo nebo místo podnikání, případně bydliště na území jiného státu než ostatní účastníci. (Hendrych, 2009)

3.4.3 Právní úprava kupních smluv dle Vídeňské úmluvy

Jak již bylo uvedeno výše, důležité kritérium, kterým se řídí Vídeňská úmluva a které je formulováno v čl. 1 odst. 1, upravuje smlouvy o koupi zboží uzavřené mezi stranami, které mají místa podnikání v jiných státech, pokud:

- jsou tyto státy smluvními státy (čl. 1 odst. 1 písm. a) Vídeňské úmluvy), nebo
- pokud se má podle ustanovení mezinárodního práva soukromého užít právního řádu některého smluvního státu (čl. 1 odst. 1 písm. b) Vídeňské úmluvy)

Nabízí se nám tak kompromisní řešení, zahrnující přímou aplikaci práva mezi smluvními státy, ale také nepřímou, kdy je užito ustanovení mezinárodního práva soukromého.

Z ustanovení čl. 1 odst. 1 Vídeňské úmluvy vyplývá, že pokud mají smluvní strany místo podnikání v jiných státech, bude mít Vídeňská úmluva povahu normy přímé. Přímou normou rozumíme takovou normu, která přímo upravuje práva a povinnosti účastníků právních vztahů. Je aplikovatelná právě v mezinárodním právu soukromém. Podstatně se liší od normy kolizní, která práva a povinnosti sama o sobě nijak neupravuje, ale pouze jejím prostřednictvím hledáme právní řád i hmotněprávní úpravu určitého státu.

Z toho vyplývá, že Vídeňská úmluva dopadá na kupní smlouvy uzavřené mezi těmito smluvními stranami, které mají místo podnikání v jiných státech pouze za předpokladu, že si smluvní strany aplikaci Vídeňské úmluvy nevyloučily.

Aby Vídeňská úmluva mohla být chápána jako norma přímá, musí platit následující kritéria:

- **místo podnikání v jiných státech**

Výjimku k této podmínce můžeme najít v čl. 10 písm. a) Vídeňské úmluvy, který uvádí, že v případech, kdy strana má více míst podnikání, je rozhodující to místo podnikání, které má nejužší vztah ke smlouvě a jejímu plnění, s přihlédnutím k okolnostem stranám známým nebo k okolnostem stranami zamýšlenými kdykoli před uzavřením smlouvy nebo při jejím uzavření.

- **známost o mezinárodní povaze vztahů**

V článku 1 odst. 2 Vídeňské úmluvy je uvedeno, že ke skutečnosti, že strany mají místa podnikání v různých státech, se nepřihlíží, jestliže tato skutečnost nevyplývá buď ze smlouvy nebo z jednání mezi stranami nebo z informací poskytnutých stranami kdykoli do uzavření smlouvy nebo při jejím uzavření. To poskytuje jakousi právní ochranu smluvní straně, která se nemohla seznámit se skutečností, která má za účinek mezinárodní charakter uzavírané kupní smlouvy.

- **místo podnikání v některém ze smluvních států**

V čl. 91 odst. 2 Vídeňské úmluvy je zakotveno, že Vídeňská úmluva podléhá ratifikaci, přijetí nebo schválení signatárních států. Smluvním státem tedy chápeme stát, který Vídeňskou úmluvu ratifikoval, přijal nebo schválil. S tímto faktem souvisí také volba přijetí výjimek, které Vídeňská úmluva nabízí a to v čl. 92 odst. 1, čl. 93 odst. 1, čl. 94 odst. 1, čl. 95 a čl. 96. (Rozehnalová, 1994)

- **neexistence výslovného vyloučení aplikace**

Podle čl. 6 Vídeňské úmluvy mohou smluvní strany vyloučit použití této Úmluvy (s výjimkou článku 12) nebo kteréhokoli jejího ustanovení nebo jeho účinky změnit.

Vídeňská úmluva je normou přímou, vzhledem k čemuž je její vyloučení nutné stvrdit dohodou, o které nebudou pochybnosti. Takovéto vyloučení Vídeňské úmluvy musí být obsaženo v konkrétní smlouvě či obchodních podmínkách, a pokud tak je učiněno, nečiní zpravidla žádné potíže.

Pokud jde ale o takové vyloučení Vídeňské úmluvy, které ve smlouvách nebo obchodních podmínkách bude obsahovat pouze doložku o volbě některého z národních právních řádů, může v praxi nastat problém. Zpravidla mohou nastat dvě možnosti:

- v doložce je zvolen některý z národních právních řádů smluvního státu bez výslovného vyloučení Vídeňské úmluvy; nebo
- v doložce je zvolen některý z národních právních řádů nesmluvního státu bez výslovného vyloučení Vídeňské úmluvy

V prvním případě je nutno uvést, že Vídeňská úmluva je součástí daného právního řádu. V takovém případě je doložku možné interpretovat vzhledem k Úmluvě s tím, že mezery by byly vyplněny daným národním právním řádem. Oproti tomu za případ, kdy může být tímto způsobem aplikace Úmluvy vyloučena, se považuje ten, kdy smluvní strany užijí některého z národních právních řádů, ale budou jmenovat konkrétní normu.

Ve druhém případě, kdy si smluvní strany bez výslovného vyloučení Úmluvy v doložce zvolí některý z národních právních řádů nesmluvních států, lze tento úkon považovat za úmyslný. Tedy za úmysl tímto způsobem Vídeňskou úmluvu vyloučit. (Rozehnalová, 1994)

Česká republika, lépe řečeno tehdejší Česká a Slovenská federativní republika při ratifikaci Vídeňské úmluvy učinila výhradu dle čl. 95. Z toho plyne, že pokud jde o proces uzavírání smluv mezi Českou republikou a jiným ze smluvních států, aplikuje se vždy Vídeňská úmluva. Protože čl. 95 Úmluvy uvádí, že podle ustanovení mezinárodního práva soukromého se má použít právního řádu některého smluvního státu.

Čl. 1 odst. 1 písm. b) Vídeňské úmluvy přináší jakési významné rozšíření aplikace Úmluvy, protože v případě neexistence výhrady podle čl. 95, je dle čl. 1 odst. 1 písm. b) nutno splnit pro aplikaci Vídeňské úmluvy určité podmínky:

- sídlo (místo podnikání či bydliště) v různých i nesmluvních státech

Aplikace Úmluvy může tedy dopadat i na ty varianty kupních smluv, kdy některá ze smluvních stran (nebo obě) má své sídlo (místo podnikání či bydliště)

v různých nesmluvních státech. Z toho vyplývá, že i mimo jiné je zde podmínka mezinárodní povahy vztahů zachována.

- odkaz norem mezinárodního práva soukromého na právní řád smluvního státu

Za zmínku stojí čl. 2 Vídeňské úmluvy, který uvádí, že za kupní smlouvu v mezinárodním kontextu se nepovažují kupní smlouvy, které jsou uzavírány nad rámec mezinárodního obchodu. Jsou to především kupní smlouvy, kde předmětem koupě jsou převážně předměty osobní potřeby, potřeby domácnosti či rodiny s výjimkou toho, že prodávající před uzavřením smlouvy nebo při jejím uzavření nevěděl a ani neměl vědět, že je zboží kupováno k tomuto účelu.

Další předměty koupě, které nespádají do rámce mezinárodního obchodu:

- zboží kupované na dražbách
- zboží kupované při výkonu rozhodnutí nebo podle rozhodnutí soudu
- koupě cenných papírů nebo peněz
- koupě lodí, člunů, vznášedel, letadel
- koupě elektrické energie

Důležité je zmínit variantu uzavírání kupních smluv, kde je předmětem dodávka zboží, které má být teprve zhotoveno nebo vyrobeno. Výjimkou je případ, kdy se objednatel zavazuje dodat podstatnou část věci nutných pro jejich výrobu nebo zhotovení (srov. čl. 3 Vídeňské úmluvy).

Výše uvedeným čl. 3 odst. 1 navazuje Vídeňská úmluva na ustanovení čl. 6 Jednotného haagského zákona. (Kanda, 1988)

Aplikovat Vídeňskou úmluvu můžeme i na smlouvy, které je možné podle národních právních řádů považovat za smlouvy o dílo, pokud nejde o případy, kdy materiál má z podstatné části dodat sám prodávající.

Čl. 3 odst. 2 Vídeňské úmluvy vyjímá takové smluvní vztahy, v nichž převažuje část závazků strany, která dodává zboží, spočívá ve vykonání prací nebo poskytování služeb. Toto ustanovení můžeme označit za negativní vymezení právní úpravy koupě zboží v mezinárodním kontextu a zahrnuje i případy, kdy závazek k dodávce zboží

zahrnuje nejen dodávku zboží, ale i jeho instalaci, montáž nebo uvedení do provozu. V případě, že by zde převažoval objem prací a služeb a dodávka samotného zboží by byla jen nepodstatnou součástí toho závazku ve vztahu k dalším povinnostem prodávajícího, nemůže být potom tato smlouva označována jako kupní smlouva dle Vídeňské úmluvy.

3.4.4 Náležitosti kupní smlouvy dle Vídeňské úmluvy

Mezi povinné náležitosti kupní smlouvy dle Vídeňské úmluvy, a které vyplývají ze samotného obsahu kupní smlouvy, náleží:

- označení stran obchodu
- určení předmětu koupě
- stanovení kupní ceny
- vzájemné závazky pro obě strany

Tyto náležitosti kupní smlouvy můžeme také rozšířit o náležitosti nepodstatné a mezi ně můžeme zařadit:

- dodací lhůta
- způsob dodávky zboží
- stanovení dokladů, které prodávající má předat kupujícímu
- způsob a placení kupní ceny
- rozsah záruky a záruční doba

Dále se Vídeňská úmluva zabývá také kupní cenou, na kterou je zaměřen Oddíl I. Z ustanovení čl. 55 Vídeňské úmluvy plyne, že jestliže smlouva byla platně uzavřena, avšak není v ní výslovně nebo nepřímou stanovena kupní cena a ani ustanovení umožňující její určení, má se za to, že strany, pokud neprojeví jinou vůli, nepřímou určily kupní cenu odpovídající kupní ceně, která se všeobecně účtovala v době uzavírání smlouvy za takové zboží, ve stejném množství a za srovnatelných okolností v příslušném obchodním odvětví.

3.4.5 Forma a proces uzavírání mezinárodních kupních smluv dle VÚ

O podstatných náležitostech kupní smlouvy podle Vídeňské úmluvy bylo již pojednáno výše. Nyní je potřeba zmínit ještě několik důležitých informací, které se týkají formy a uzavírání kupních smluv.

Vídeňská úmluva zakotvuje proces uzavírání kupních smluv. Z ustanovení čl. 14 odst. 1 plyne, že návrh na uzavření smlouvy určený jedné nebo více konkrétním osobám je nabídkou, jestliže je dostatečně určitý a projevuje vůli navrhovatele, aby byl zavázán v případě přijetí. Návrh je dostatečně určitý, je-li v něm označeno zboží, a jestliže výslovně nebo nepřímou stanoví množství a kupní cenu zboží nebo obsahuje ustanovení umožňující jejich určení.

Návrh, splňující tyto požadavky je brán dle Vídeňské úmluvy jako nabídka. Návrh, který není určen jedné nebo více určitým osobám, je pokládán pouze za výzvu k podání návrhů na uzavření smlouvy.

Výjimka nastává v případě, kdy osoba takto činící, uvede opak. Příkladem může být reklama zboží v tisku, v televizi atd. (Kučera a kol, 2008)

Jak vypadá proces uzavírání kupních smluv, bylo popsáno výše, nyní je třeba podrobněji rozepsat způsob uzavírání smluv v mezinárodním obchodu.

V rámci platnosti Vídeňské úmluvy platí zásady bezformálnosti uzavírání kupních smluv. To plyne z ustanovení čl. 11 Vídeňské úmluvy, který stanovuje, že kupní smlouva nemusí být uzavřena nebo prokazována písemně a nevyžadují se u ní žádné jiné formální náležitosti. Může být prokazována jakýmkoli dostupnými prostředky, například pomocí svědků. Lze ji změnit nebo ukončit pouhou dohodou stran. (srov. čl. 29 odst. 1 Vídeňské úmluvy)

Z čl. 96 Vídeňské úmluvy plyne, že smluvní stát, jehož právní předpisy vyžadují písemné uzavření nebo prokazování smlouvy, může kdykoli učinit prohlášení podle

čl. 12², že ustanovení čl. 11³, čl. 29⁴ nebo části II Úmluvy se nepoužijí, pokud má kterákoli strana místo podnikání ve státě, který učinil prohlášení podle čl. 96 Vídeňské úmluvy. Tato ustanovení připouštějí, aby smlouva byla uzavřena, měněna nebo ukončena v jakékoli jiné formě než v písemné.

Čl. 96 Vídeňské úmluvy, tedy můžeme chápat jako výhradu, která umožňuje těm státům, kterým jejich právní řád prikazuje dodržovat písemnou formu kupní smlouvy nebo její písemné prokazování, aby tak učinily. Výsledkem bude kupní smlouva uzavíraná v mezinárodním obchodu, která bude mít písemnou formu, pokud jednou ze stran uzavíraného obchodu bude právě členský stát, jehož právní předpisy písemnou formu vyžadují.

Zásady bezformálnosti se mohou uplatnit v případech, kdy:

- dochází k uzavření kupní smlouvy mezi subjekty, mající sídlo na území některého z členských států, které neučily výhradu podle článku 96 Vídeňské úmluvy
- dochází-li k uzavření kupní smlouvy mezi subjekty, přičemž jeden z nich má sídlo ve státě, který není vázán výhradou a druhý subjekt není smluvní stranou Vídeňské úmluvy, avšak za předpokladu, že ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. b) Vídeňské úmluvy⁵, se podle mezinárodního práva soukromého použije na danou kupní smlouvu právního řádu státu smluvního

² Článek 12 Vídeňské úmluvy zní: „Ustanovení článku 11, článku 29 a části II této Úmluvy jež připouštějí, aby uzavření smlouvy o koupi nebo dohoda o její změně nebo o zrušení nebo nabídka, její přijetí nebo jiný projev vůle stran se uskutečnily v jakékoli jiné formě než písemné. Tato ustanovení se nepoužijí, jestliže kterákoli strana má místo podnikání ve smluvním státě, který učinil prohlášení podle článku 96 této Úmluvy. Strany nemohou dohodnout vyloučení nebo změnu účinku tohoto článku.“

³ Článek 11 Vídeňské úmluvy zní: „Smlouva o koupi nemusí být uzavřena nebo prokazována písemně a nevyžadují se u ní žádné jiné formální náležitosti; lze ji prokazovat jakýmkoli prostředky, včetně svědků.“

⁴ Článek 29 Vídeňské úmluvy zní: „(1) Smlouva může být změněna nebo ukončena pouhou dohodou stran. (2) Písemná smlouva, která obsahuje ustanovení, že její změna nebo ukončení dohodou stran vyžaduje písemnou formu, může být takto změněna nebo ukončena jen při dodržení této formy. Strana však může svým chováním ztratit možnost dovolávat se tohoto ustanovení v rozsahu, v jakém druhá strana spoléhala na toto chování.“

⁵ Článek 1 odst. 1 písm. b) Vídeňské úmluvy zní: „Tato Úmluva upravuje smlouvy o koupi zboží mezi stranami, které mají místa podnikání v různých státech, (b) jestliže podle ustanovení mezinárodního práva soukromého se má použít právního řádu některého smluvního státu“

Pokud kupní smlouvu uzavřely strany se sídlem ve státě, který učinil výhradu podle čl. 12 a čl. 96, neplatí ustanovení čl. 11 Vídeňské úmluvy a náležitá forma kupní smlouvy se řeší podle mezinárodního práva soukromého. Tato skutečnost platí i v případě, že jeden ze subjektů má sídlo ve státě, který výhradu neučinil a druhý ve státě, který ano. Potom se dle mezinárodního práva soukromého užije právního řádu státu, který výhradu dle čl. 12 a čl. 96 Vídeňské úmluvy učinil. Na otázku uzavírání kupních smluv v mezinárodním kontextu působí mnoho různých vlivů, tím je způsoben různý pohled právních řádů jednotlivých států na tuto skutečnost.

Problém z hlediska uzavírání kupních smluv v mezinárodním obchodním styku, který je také třeba zmínit, je změna, respektive zrušení platnosti kupní smlouvy na základě dohody účastníků obchodního styku.

V čl. 29 odst. 1 Vídeňské úmluvy je zakotvena zásada, která říká, že pokud byla smlouva uzavřena pouze projevem vůle a dohody obou stran, může být zrušena či změněna pouze tím samým způsobem, tedy opět dohodou obou stran. Z čl. 29 odst. 2 Vídeňské úmluvy vyplývá, že pokud byla kupní smlouva uzavřena pomocí písemné formy, může její zrušení či změna nabýt platné právní podoby pouze tím samým způsobem, jakým byla uzavřena, tedy v písemné podobě.

Z článku 29 odst. 2 věta druhá Vídeňské úmluvy jasně plyne jedna z hlavních zásad a priorit Vídeňské úmluvy, a to ochrana důvěry jednoho ze smluvních partnerů. Jedná se o případ, kdy jedna se smluvních stran vytvoří takovou situaci, která dává dojem i druhé straně, že takovéto chování je pro ni závazné. Nastává situace, kdy dotčená strana dává svým chováním najevo, že netrvá na dodržení písemné smlouvy, a druhá strana na takového chování spoléhá a v takovém případě pak není nutné k platnosti změny smlouvy nebo jejího zrušení dodržet právě požadovanou písemnou formu. (Kanda, 1999)

3.5 Práva a povinnosti jednotlivých stran obchodu

Jednotlivými stranami obchodu míníme stranu prodávající a stranu kupující. Pokud strany uzavírají mezi sebou smluvní vztah, vyplývají z něj pro obě strany určitá práva a povinnosti.

Vztahy, které pramenní z uzavření kupní smlouvy jsou upraveny částí III Vídeňské úmluvy. Tato ustanovení jsou dispozitivní, lze tedy podle čl. 6 Vídeňské úmluvy využití jakéhokoli ustanovení vyloučit nebo jeho účinky pozměnit. Toto platí pro všechna ostatní ustanovení Úmluvy, ovšem s výjimkou čl. 12.

Je také možné, aby se strany dohodly, že vyloučí použití celé Vídeňské úmluvy. (Kučera a kol., 2008)

Podstatné náležitosti kupní smlouvy byly rozvedeny výše (v kapitole 3. 4. 4). Navazujícím tématem jsou práva a povinnosti smluvních stran vyplývající z kupní smlouvy dle Vídeňské úmluvy.

Mezi povinnosti prodávajícího patří:

- dodat zboží
- předat doklady, které se vztahují ke zboží
- převedení vlastnického práva ke zboží

Aby prodávající mohl splnit povinnost předat doklady související se zbožím za podmínek stanovených smlouvou a hlavně Vídeňskou úmluvou, je potřeba tuto povinnost posuzovat z hlediska místa dodání, doby dodání a předmětu dodávky.

Práva a povinnosti kupujícího jsou následující:

- zaplatit kupní cenu za zboží
- převzít dodávané zboží (dle čl. 53 Vídeňské úmluvy)

Kupující je povinen zaplatit kupní cenu v takové výši, která byla stanovena výslovně nebo nepřímo ve smlouvě anebo ve výši stanovené na základě ustanovení smlouvy, ve kterém je uveden způsob jejího určení.

3.6 Odpovědnost za vady

Co se týče předmětu dodávky, je prodávající povinen dodat zboží v množství, kvalitě a provedení, které je určeno smlouvou a zboží musí být zabaleno, tak jak smlouva určuje (srov. čl. 35 odst. 1. Vídeňské úmluvy).

Velice významným kritériem je věc dohody. Tedy k jakému účelu se má předmět koupě hodit, jaké mají být jeho vlastnosti, jaký způsobem má být uloženo při přepravě a jak má být zabaleno. Pokud smlouva tyto skutečnosti neupravuje nebo se strany dohodly na něčem jiném, pak zboží odpovídá smlouvě za podmínek, které stanovuje čl. 35 odst. 2 Vídeňské úmluvy. Pokud dojde k porušení povinností uvedených v tomto ustanovení, znamená to, že zboží má vady.

Pokud zboží neodpovídá požadavkům uvedených v čl. 35 odst. 2 písm. a) až d) Vídeňské úmluvy⁶, neodpovídá prodávající za takové vady, o kterých kupující v době uzavření smlouvy věděl nebo vědět nemohl (srov. čl. 35 odst. 3 Vídeňské úmluvy).

Důležitým bodem pro posouzení, zda bylo zboží dodáno bez vad či naopak, je okamžik přechodu nebezpečí na kupujícího. Z čl. 36 odst. 1 Vídeňské úmluvy plyne, že prodávající odpovídá za vady, které má zboží v okamžiku předání a to i kdyby se vada stala zjevnou až po této době. Z toho vyplývá, že odpovědnost se tak vztahuje na zjevné⁷ i skryté vady⁸, které však existují právě v okamžiku přechodu nebezpečí. Odpovědnost za vady se vztahuje i na vady faktické⁹ a právní¹⁰.

⁶ Čl. 35 odst. 2) písm. a) až d) stanovuje, že zboží neodpovídá smlouvě pokud:

- a. se hodí pro účely, pro něž se používá zpravidla zboží téhož provedení;
- b. se hodí pro zvláštní účel, o kterém byl prodávající výslovně nebo jinak uvědoměn v době uzavření smlouvy s výjimkou případů, kdy z okolností vyplývá, že kupující se nespolehal nebo kdyby nebylo od něj rozumné, aby spoléhal na odbornost a úsudek prodávajícího;
- c. má vlastnosti zboží, které prodávající předložil kupujícímu jako vzorek nebo předlohu;
- d. je uloženo pro přepravu nebo zabaleno způsobem, který je obvyklý pro takové zboží nebo, nelze-li tento způsob určit, způsobem přiměřeným k zachování a ochraně zboží.

⁷ Vada zjevná je taková vada, kterou lze zjistit prohlídkou zboží. Je viditelná na pohled.

⁸ Vadou skrytou je vada, kterou kupující nezjistil, ani neměl zjistit při prohlídce a dostatečné péči, kterou je povinen provést. Vada skrytá se projeví až s postupem času.

⁹ Vadou faktickou rozumíme například špatné množství dodaného zboží, špatná kvalita zboží, předmět koupě může být poškozen nebo správně neslouží svému účelu.

¹⁰ Právní vadou můžeme označit případ, kdy prodejce nepřevodil na kupujícího vlastnické právo. Obecně lze říci, že právní vada spočívá v existenci práv třetích osob k předmětu koupě nebo jejích částí.

3.6.1 Nároky uplatňované v případě vadného zboží

Dle čl. 45 Vídeňské úmluvy je základní skutečností pro uplatnění práv kupujícího při porušení smlouvy prodávajícím fakt, kdy prodávající nesplní některou svou povinnost plynoucí z kupní smlouvy nebo z Vídeňské úmluvy.

Nyní je třeba uvést, jaké nároky může kupující vůči prodávajícímu uplatnit v případě porušení smlouvy.

Pokud tedy prodávající nesplní některou svou povinnost, může kupující uplatnit práva stanovená v čl. 46 až 52 Vídeňské úmluvy anebo požadovat náhradu škody dle čl. 74 až 77 Vídeňské úmluvy.

Práva uplatněná dle čl. 46 až 52 Vídeňské úmluvy ukládají kupujícímu možnost požadovat dodání náhradního zboží nebo odstranění vadného plnění. Dále kupující může stanovit dodatečnou lhůtu pro splnění povinností prodávajícího. V případě závažného porušení smlouvy prodávajícím nebo v případě nedodání zboží ani v dodatečné lhůtě může odstoupit od smlouvy. Kupující může požadovat snížení kupní ceny, pokud zboží není v souladu s kupní smlouvou. Dále může přijmout nebo odmítnout předmět koupě při dodání před smluvenou lhůtou. Také může přijmout nebo opět odmítnout odebrání nadměrného množství, pokud bylo zboží dodáno více, než jak bylo sjednáno ve smlouvě.

V čl. 74 až 77 Vídeňské úmluvy jsou zakotveny případy, ve kterých se může oprávněná strana dožadovat náhrady škody nebo ušlého zisku přesně určenou částkou, pokud dojde k porušení kupní smlouvy. Oprávněná strana může také požadovat úhradu rozdílu mezi kupní cenou stanovenou ve smlouvě a cenou dohodnutou v náhradním obchodě, v případě že kupující koupil jiné zboží nebo prodávající zboží prodal. Tohoto práva mohou využít obě strany, tedy prodávající i kupující. Oprávněná strana má povinnost učinit opatření vedoucí ke zmenšení ztráty nebo ušlého zisku v případě porušení smlouvy. Pokud tak neučiní, může se strana, jež smlouvu porušila, domáhat snížení výše v rozsahu, ve kterém měla být ztráta snížena.

3.6.2 Rozdíl mezi odpovědností za vady a zárukou za jakost

Z čl. 38 a čl. 39 Vídeňské úmluvy plynou náležitosti prohlídky zboží v okamžiku přechodu nebezpečí. Kupující je povinen zboží prohlédnout nebo alespoň zařídit jeho prohlídku v co nejkratší době po přechodu nebezpečí. V případě, že je zboží někam přepravováno, musí ho kupující prohlédnout ihned po doručení.

Pokud se na zboží objeví vady až po okamžiku přechodu nebezpečí (např. až po dojití do místa určení), je pouze na kupujícím, aby prokázal, že zboží mělo vady již v okamžiku přechodu nebezpečí. V situaci kdy prodávající tvrdí, že zboží bylo v tomto okamžiku v bezvadném stavu, bude právě tento okamžik přechodu nebezpečí rozhodný pro otázku existence vad.

Dalším důležitým bodem je lhůta pro uplatnění vad. Kupující může vady oznámit do dvou let, nikoli však kdykoli během dvou let, ale ihned poté, kdy vadu zjistí, tedy bez zbytečného odkladu.

Z čl. 39 Vídeňské úmluvy plyne, že pokud kupující vady neoznámí v přiměřené době, zaniká mu jeho právo z vad. Výraz v “přiměřené době” může být brán jako totožný s výrazem “bez zbytečného odkladu”.

Zde je podstatný rozdíl mezi Vídeňskou úmluvou a českou právní úpravou zakotvenou v NOZ, ze které plyne, že pokud kupující vadu neuplatní bez zbytečného odkladu, nezaniká mu jeho právo z vad zboží. Pouze pokud námitku pozdního uplatnění vady vznesl v soudním řízení prodávající, soud právo z odpovědnosti za vady kupujícímu nepřizná.

Od odpovědnosti za vady je nutné odlišit záruku za jakost, tedy závazek prodávajícího, že věc bude po určitou dobu způsobilá ke svému účelu použití nebo že si zachová své obvyklé vlastnosti.

Z Vídeňské úmluvy přímo neplyne právo na záruku. Záruka musí být sjednána přímo ve smlouvě a musí v ní být uvedena i přesná lhůta záruční doby. Nedodržení záruky je také jedním z možných případů porušení povinností prodávajícího.

3.7 Standardizované obchodní podmínky dle Evropské hospodářské komise OSN

Velmi podstatnou roli má v oblasti rozvoje mezinárodních obchodních vztahů právě Organizace spojených národů, za pomoci svojí regionální komise. Evropská hospodářská komise rozhodla, že v oblasti evropského obchodního styku navrhne a vytvoří formulářové smlouvy a podmínky, s čímž začala zhruba v polovině 20. století a první návrhy se objevují již v roce 1953. Dokumenty (formulářové smlouvy) vytvořené Evropskou hospodářskou komisí OSN jsou následkem snahy o jakousi jednotnost právní úpravy koupě zboží v mezinárodním kontextu. Při jejich vypracovávání se však také zohledňovaly zákonodárné úpravy jednotlivých evropských států.

Stručné vymezení formulářových smluv:

- byly zpracovány za spolupráce zástupců evropských zemí, které jsou na rozdílném stupni vývoje svých ekonomik;
- jako původní záměr bylo sjednocení právní terminologie smluv o dodávkách a odběrech různých druhů zboží, s tím, že tento záměr přerostl ve vypracování standardizovaných textů všeobecných podmínek a typových kontraktů pro obchod s určitým druhem zboží;
- nejsou právními normami; představují právní nástroj dispozitivní povahy, který smluvní strany mohou přijmout jako jeden celek anebo s určitými změnami; jsou však závazné svým začleněním do určité smlouvy;
- mají komoditní charakter, jsou přizpůsobeny obchodování s daným konkrétním druhem zboží.

3.8 Evropský návrh na společnou právní úpravu koupě či koupě zboží

V této části bakalářské práce bude rozvedena problematika společné právní úpravy koupě zboží. K této úpravě byl vytvořen Evropský návrh na společnou právní úpravu koupě či koupě zboží, který je v práci rozveden dále.

Dle mého názoru je tento návrh nejvhodnějším řešením vedoucím ke sjednocení práva unijních států a k překonání přeshraničních bariér v rámci mezinárodního obchodu.

3.8.1 Návrh společné právní úpravy

Velmi významným bodem v tématu mezinárodních kupních smluv, je Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje. Evropská komise předložila návrh na překonání bariér, které souvisejí s právem smluvním. Tak by smluvní strany měly mít možnost sjednání smlouvy jediným a jednotným souborem pravidel smluvního práva, která mají stejný význam a výklad ve všech členských státech, tedy ve státech se společnou právní úpravou prodeje. Společná evropská právní úprava prodeje by měla představovat další možnost na zlepšení, kterou mají strany k dispozici. Je otevřená k použití kdykoli, kdy se strany společně domnívají, že je to prospěšné ke zjednodušení přeshraničního obchodu a zamezení vzniku nákladů na transakci. Tato právní úprava by se měla stát základem pro smluvní vztahy pouze tehdy, když se smluvní strany dohodnou na jejím použití. Stane se tedy jakýmsi druhým systémem smluvního práva v rámci vnitrostátního právního řádu jednotlivých členských států.

V Pozměňovacím návrhu 2 - Návrh nařízení - Bod odůvodnění 9, je zakotveno, že tato úprava by se měla týkat zejména smluv uzavřených na dálku, konkrétně smluv uzavřených prostřednictvím internetu. Cílem je sblížení smluvního práva jednotlivých členských států bez nutnosti změnit primární systém vnitrostátního smluvního práva. Vytvořil by se zde sekundární systém smluvního práva pro smlouvy v rámci jeho vlastní oblasti působnosti. Tento přímo použitelný sekundární systém by měl být nedílnou součástí právního řádu platného na území všech členských států. Pokud by to bylo možné v rámci oblasti působnosti společné evropské právní úpravy prodeje a pokud se smluvní strany platně domluví na jejím použití, měla by se tato úprava uplatňovat místo primárního vnitrostátního systému smluvního práva. Měla by být stejná v rámci celé Evropské unie a měla by existovat vedle platných vnitrostátních pravidel smluvního práva. Společná evropská právní úprava prodeje by se měla používat pouze dobrovolně a měla by vycházet z dohody smluvních stran uzavírajících přeshraniční smlouvu. (zpráva Evropského parlamentu, 2013)

Proč by tento návrh měl vůbec vstoupit v platnost, to je otázka na kterou je poměrně jednoduché si odpovědět. Přestože existuje velký jednotný evropský trh, může na něm obchodovat jen malé množství velkých nadnárodních společností, které mají silnou armádu zkušených právníků. V 99% na trhu najdeme menší obchodníky, kteří si obchodování s jinými zeměmi Evropské unie nemohou dovolit, protože to znamená upravit doposud používané kupní smlouvy do náležité formy určené pro přibližně 26 odlišných právních systémů. Na tuto změnu je potřeba vynaložit náklady v řádech desítek tisíc eur, přičemž to by byly náklady pouze pro jeden stát. Pokud se obchodní společnost rozhodne tuto úpravu aplikovat i do internetového obchodu, pak se náklady zvýší přibližně o další tři tisíce eur. Následkem toho firmy přichází o své zisky, protože na svém tuzemském trhu nejsou schopny prodat tolik zboží, kolik by bylo možné prodat na trhu evropském. Ztráty se dostávají až na hranici desítek milionů eur za rok.

Právě kvůli zlepšení postavení drobných obchodníků na evropském trhu přináší Evropská komise návrh na vytvoření jednotné evropské kupní smlouvy:

- smlouva by korporacím umožnila používat stejné smluvní právo, ať už by prodávaly v jedné nebo více zemích Evropské unie
- dále by také zaručila vysokou úroveň ochrany spotřebitelů, protože by se vyjasnila jejich práva a povinnosti

3.8.2 Výhody pro smluvní strany jednotné evropské kupní smlouvy

Jednotný návrh kupní smlouvy určené pro trh EU, by z počátku mohl přinést nemalé problémy při jeho zavádění, ale v daleko větším měřítku by přinesl smluvním stranám mnohé výhody.

Možné hlavní výhody pro podniky:

- přístupnost trhu EU by byla umožněna i pro velmi malé podniky
- obchodování v zahraničí by se stalo pro firmy mnohem levnější
- obchodování v celé EU by se stalo jednodušší a také by se tím podnítila ekonomická aktivita celé unie

- klesly by náklady na e-bussines díky minimálnímu přizpůsobování obchodních společností předpisům jednotlivých zemí EU

Výhody pro spotřebitele:

- spotřebitelé by díky této právní úpravě mohli nákup v zahraničí uzavřít s větší důvěrou, která by byla zajištěna pomocí jasného souboru pravidel (například při koupi vadného zboží v zahraničí by si mohli vybrat, zda chtějí vrátit peníze, zboží vyměnit či opravit nebo slevu z ceny)
- spotřebitelé by získali širší výběr zboží za nižší ceny díky bohaté konkurenci na trhu

3.9 Úprava jednotné evropské kupní smlouvy

Samotný návrh je tvořen vlastním nařízením, které obsahuje 16 článků a 2 podrobné přílohy. V samotném textu nařízení nalezneme především cíl a předmět právní úpravy, definici základních pojmů a dále i použitelnost nařízení. Příloha I představuje stěžejní část návrhu, která sestává z vlastních hmotně-právních ustanovení uspořádaných do osmi částí a 186 článků a příloha II obsahuje standardní informační oznámení.

3.9.1 Obsah Společné evropské právní úpravy prodeje

Jak již bylo zmíněno, tento návrh je tvořen vlastním nařízením a dvěma přílohami, které jsou stručně popsány v následujícím seznamu.

Nařízení je tvořeno 16 články:

- Čl. 1 stanovuje cíl a předmět nařízení.

- Čl. 2 obsahuje seznam definic pojmů, které nařízení používá. Některé definice již existují v příslušném *acquis*¹¹, ale jiné představují pojmy, jejichž definice se objevuje poprvé.
- Čl. 3 vysvětluje fakultativní povahu pravidel smluvního práva v přeshraničních smlouvách o prodeji zboží, dodání digitálního obsahu a poskytování souvisejících služeb.
- Čl. 4 stanovuje územní působnost nařízení, která je omezena na přeshraniční smlouvy.
- Čl. 5 uvádí věcnou působnost smluv o prodeji zboží, dodání digitálního obsahu a poskytnutí souvisejících služeb (např. instalace a oprava).
- Čl. 6 vylučuje smlouvy se smíšeným účelem a splátkový prodej s oblasti působnosti tohoto nařízení.
- Čl. 7 popisuje osobní působnost tohoto nařízení, která se vztahuje na smlouvy uzavírané mezi obchodníkem a spotřebitelem a na smlouvy uzavírané mezi obchodníky, kde alespoň jedna smluvní strana je malý nebo střední podnikatel (dále jen „MSP“).
- Čl. 8 vysvětluje, že volba společné evropské právní úpravy prodeje vyžaduje dohodu smluvních stran. Ve smlouvách uzavíraných mezi obchodníkem a spotřebitelem je volba společné evropské právní úpravy prodeje platná pouze tehdy, jestliže spotřebitel svůj souhlas vyjádřil výslovně odděleně od vyjádření dohody směřující k uzavření smlouvy.
- Čl. 9 obsahuje několik požadavků na poskytování informací o společné evropské právní úpravě prodeje ve smlouvách uzavíraných mezi obchodníkem a spotřebitelem. Spotřebitel obdrží zejména informační oznámení uvedené v příloze II.

¹¹ *Acquis communautaire* je francouzský termín pro právní řád Evropské unie.

- Čl. 10 požaduje, aby členské státy zajistily zavedení sankcí pro případy, kdy obchodníci poruší své povinnosti týkající se zvláštních požadavků vyplývajících z článků 8 a 9.
- Čl. 11 vysvětluje, že v důsledku platné volby společné evropské právní úpravy prodeje, je tato úprava jediným rozhodným právem pro záležitosti v ní upravené a v důsledku toho se na záležitosti spadající do oblasti působnosti této úpravy nepoužijí jiná pravidla vnitrostátního práva, a že volba společné evropské právní úpravy prodeje se uplatní zpětně a vztahuje se i na dodržení povinnosti poskytnout informace před uzavřením smlouvy a prostředky nápravy v případě nesplnění těchto povinností.
- Čl. 12 upřesňuje, že tímto nařízením nejsou dotčeny požadavky na poskytování informací vyplývající ze směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu¹².
- Čl. 13 dává členským státům možnost přijmout právní předpisy, které umožní smluvním stranám používat společnou evropskou právní úpravu prodeje v čistě domácím prostředí a na smlouvy mezi obchodníky, z nichž ani jeden není MSP.
- Čl. 14 požaduje, aby členské státy oznamovaly pravomocné rozsudky svých soudů, které vykládají ustanovení společné evropské právní úpravy prodeje nebo jakékoli jiné ustanovení tohoto nařízení, komise také vytvoří databázi těchto rozsudků.
- Čl. 15 obsahuje ustanovení o přezkumu.
- Čl. 16 stanovuje, že toto nařízení vstoupí v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU.

Příloha I upravuje znění společné evropské právní úpravy prodeje. Je rozdělena do několika částí:

Část I - Úvodní ustanovení

¹² Úřední věstník L 376, 27.12.2006, s. 36.

Upravuje obecné zásady smluvního práva, ty musí všechny strany v jednání o smlouvě dodržovat, jako např. dobrá víra a poctivé jednání. Zásada smluvní svobody poskytuje smluvním stranám možnost odchýlit se od pravidel společné evropské právní úpravy prodeje, pokud nejsou tato pravidla výslovně označena jako kogentní, např. pravidla na ochranu spotřebitele.

Část II - Uzavírání závazné smlouvy

Obsahuje ustanovení o právu stran získat zásadní informace před uzavřením smlouvy a pravidla upravující způsoby uzavírání dohod mezi stranami. Tato část obsahuje specifická ustanovení, která spotřebitelům poskytují právo odstoupit od smlouvy uzavřené na dálku nebo mimo obchodní prostory. Obsahuje také ustanovení o zrušení smlouvy v důsledku omylu, podvodu, hrozby nebo zneužití postavení.

Část III - Posuzování obsahu smlouvy

Upravuje obecná ustanovení o tom, jak mají být v případě pochybností smluvní podmínky vykládány. Obsahuje rovněž pravidla o obsahu a účincích smluv i o smluvních podmínkách, které mohou být považovány za nepřiměřené, a tudíž neplatné.

Část IV - Povinnosti a prostředky nápravy stran kupní smlouvy

Tato část se zaměřuje na pravidla specifická pro kupní smlouvy a smlouvy o dodání digitálního obsahu, z nichž vyplývají povinnosti prodávajícího a kupujícího. Tato část rovněž obsahuje pravidla o prostředcích nápravy v případě neplnění ze strany kupujícího a prodávajícího.

Část V - Povinnosti a prostředky nápravy strany smlouvy o poskytování souvisejících služeb

Toto se týká případů, kdy prodávající, v úzké souvislosti se smlouvou o prodeji zboží nebo o dodání digitálního obsahu, poskytuje některé služby (např. instalaci, opravu nebo údržbu). Tato část vysvětluje, jaká se v dané situaci uplatní pravidla, zejména práva a povinnosti stran vyplývající z takové smlouvy.

Část VI - Náhrada škody a úrok

Obsahem jsou dodatečná společná pravidla o náhradě škody a o úrocích z prodlení.

Část VII - Navrácení plnění

Zde jsou vysvětlena pravidla, která se použijí pro upřesnění vztahů v případě odstoupení od smlouvy nebo jejího ukončení.

Část VIII - Promlčení

V této části jsou upraveny účinky uplynutí času na výkon práv vyplývajících ze smlouvy.

Příloha I také obsahuje Dodatek 1, ze kterého plynou vzorové pokyny pro odstoupení, které obchodník musí dát k dispozici spotřebiteli před uzavřením smlouvy uzavřené na dálku nebo mimo obchodní prostory. Dále zakotvuje i Dodatek 2, což je vzorový formulář pro odstoupení od smlouvy.

Poslední částí návrhu jednotné evropské smlouvy je Příloha II, ve které je zskotveno standardní informační oznámení týkající se společné evropské právní úpravy prodeje, které obchodník musí dát spotřebiteli k dispozici před uzavřením dohody o používání společné evropské právní úpravy prodeje.

3.10 Postoj České republiky k Evropskému návrhu

Důležité je zmínit i postoj České republiky jako jednoho ze smluvních států EU. V roce 2012 vydáno usnesení výboru pro evropské záležitosti z 24. schůze konané dne 12. ledna 2012, ze kterého vyplývá stanovisko vlády České republiky, které konstatuje, že Česká republika souhlasí s hlavním cílem návrhu, tedy s potřebou nadále usnadňovat a povzbuzovat přeshraniční obchod. Předložený nástroj však nepovažuje za vhodný a přínosný pro tento účel. Argumenty Komise v této souvislosti shledává jako nedostatečně podložené a nevěrohodné. V první fázi proto bude usilovat o podrobnější politickou diskusi mezi členskými státy a Komisí v rámci řádné pracovní skupiny Rady EU o obecné potřebnosti a přínosech návrhu. Zároveň bude požadovat hlubší analýzu dopadů navrhovaného nařízení a objasnění argumentace v otázce závažnosti překážek

na vnitřním trhu. Teprve poté by podle ČR měly být zahájeny diskuse o praktické podobě návrhu. V konkrétní rovině je ČR zejména pro vypuštění všech prvků, které se týkají rozšiřování rozsahu působnosti nástroje na úrovni jednotlivých členských států nebo nařízení jako takového při budoucích revizích. V tomto ohledu jsou sdíleny obavy, že by se volitelný nástroj mohl stát mezistupněm a prostředkem k prosazení další unifikace. Dále se také domnívá, že článek 114 SFEU¹³ není dostatečným právním základem pro přijetí návrhu v jeho současné podobě.

¹³ Článek 114 SFEU – článek Smlouvy o fungování Evropské unie.

3.11 Výklad dodacích doložek INCOTERMS

3.11.1 Obchodní termíny INCOTERMS a kupní smlouva

Obchodní termíny INTERCOMS (z anglického International Commercial Terms) jsou pravidly využívanými v oblasti dodání a převzetí zboží. Nejčastěji se tak v kupní smlouvě může vyskytovat INCOTERMS 2010, tedy pravidla obsahující povinnost dodat zboží, přechod nebezpečí a pojištění. Díky použití INCOTERMS je oběma stranám známá míra povinností, která je potřeba ke splnění základní povinnosti prodávajícího a to dodat zboží, dále i ekonomické zatížení pro splnění této povinnosti a z toho samozřejmě vyplývající efektivita celé obchodní transakce. (Rozeňmalová, 2010)

Jedná se o podstatnou náležitost kupní smlouvy v mezinárodním obchodu, neboť upravuje práva a povinnosti prodávající a kupující strany z hlediska nákladů souvisejících s dodáním a převzetím předmětu koupě. Přesněji se zaměřují na stanovení způsobu a místa dodání předmětu koupě, přechod nebezpečí škody nebo vymezení povinností, které souvisejí s dopravou obchodovaného zboží. (Tomsa, 1997)

Dodací doložky INCOTERMS můžeme také charakterizovat jako soubor mezinárodních pravidel pro přepravu zboží. Upravují platbu za dopravu, povinnosti a rizika prodávajícího, dopravce a kupujícího.

V jednotlivých termínech dodacích doložek je řešena problematika týkající se:

- místa dodání
- balení
- kontroly zboží
- povinností týkající se zajištění dovozních či vývozních formalit a úředních povolení
- povinností týkajících se uzavírání přepravních smluv
- okamžiku přechodu nebezpečí
- okamžiku či místa přechodu nákladů

- pojištění přepravy (pouze v některých případech). (Rozehnalová, 2010)

Doložky INCOTERMS byly poprvé zakotveny v roce 1936, dále pak i v letech 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000 a 2010, kdy byly novelizovány. Poslední doložka INCOTERMS 2010 vstoupila v účinnost 1. ledna 2011. Změny se týkaly především přidání dvou doložek a těmi jsou DAT a DAP. Doložku DAT si můžeme vyložit jako doložku s dodáním k terminálu (z angl. *Delivered at terminal*), u doložky DAP se pak jedná o dodání na místo (z angl. *Delivered at place*). Nabytím nových doložek však nedochází k ukončení platnosti doložek stávajících.

INCOTERMS nemají povahu právní normy, proto pro ně neplatí ani jedna ze zásad typických pro právní normy. Zejména pak *lex posterior derogat priori* lze obecně vysvětlit tak, že později vydaná norma ruší tu předcházející. Což právě u doložek INCOTERMS neplatí, proto je nezbytné u nově vydávaných doložek vždy uvádět rok její novelizace nebo vydání. (Machková, 2010)

3.11.2 INCOTERMS 2000 a 2010

Obchodní termíny INCOTERMS 2010 jsou rozděleny do 13 doložek, které jsou dále děleny na skupiny, a to na skupiny E, F, C a D.

Do skupiny E patří pouze jedna doložka a to EXW (*Ex Works*), tedy “ze závodu”, která stanovuje normy pro případ, kdy je zboží odvezeno kupujícím přímo ze závodu prodávajícího a kupující za něj dále zodpovídá sám.

Skupina F zahrnuje celkem tři doložky, které zakotvují, že prodávající je zde vyzván k dodání zboží dopravci, kterého určí kupující. Jednotlivými doložkami potom jsou FCA (*Free Carrier*), což znamená vyplaceně dopravci (na ujednané místo), dále FAS (*Free Alongside Ship*), ta uvádí, že zboží prodávající doručí vyplaceně k boku lodi (na ujednaný přístav nalodění) a poslední je FOB (*Free On Board*), tedy vyplaceně na loď (do ujednaného přístavu nalodění).

Třetí skupinou je skupina C, která určuje prodávajícímu povinnost zajistit přepravní smlouvu, bez toho aby na sebe přijal nebezpečí ztráty či poškození zboží a obsahuje doložku CFR (*Cost and Freight*), tedy náklady a přepravné (ujednaný přístav

určení), dále doložku CIF (Cost, Insurance and Freight), zde jsou náklady, pojištění a přepravné (ujednaný přístav určení), CPT (Carriage Paid To) znamená, že přeprava je placena do určitého ujednaného místa a poslední doložku CIP (Carriage and Insurance Paid to), ze které plyne, že přeprava a pojištění je placeno do ujednaného místa určení.

Poslední skupina nese označení písmene D, která uvádí povinnost prodávajícího nést veškeré náklady a rizika spojená s celou trasou přepravy zboží.) Obsahuje celkem sedm jednotlivých doložek. První je DAF (Delivered At Frontier) sjednané místo s dodáním na hranici. Tato podmínka byla k 1. 1. 2011 zrušena. Další je DES (Delivered Ex Ship) s dodáním z lodi v určeném přístavu, tato podmínka byla také od roku 2011 zrušena. Dále zde najdeme DEQ (Delivered Ex Quay) opět určený přístav s dodáním z nábřeží, také od roku 2011 zrušena. Následující je DDU (Delivered Duty Unpaid) sjednané místo určení s dodáním bez zaplaceného cla, opět od 1. 1. 2011 zrušena. DDP (Delivered Duty Paid) požaduje dodání na ujednané místo se zaplaceným clem. A o doložkách DAT a DAP již bylo hovořeno výše. Obě vstoupily v platnost počátkem roku 2011.

V praxi nejpoužívanější doložkou je EXW (Ex Works), tedy ze závodu. Doložku lze laicky vysvětlit tak, že prodávající splní všechny své povinnosti v okamžiku, kdy připraví zboží ve svém závodě nebo na jiném předem ujednaném místě a umožní kupujícímu si zboží odebrat. Tato doložka je nejvýhodnější právě pro prodávajícího, protože už nenese odpovědnost za nakládku zboží, ani za jeho přepravu a vykládku.

4 Komparace s českou právní úpravou

Abychom si mohli představit rozdíly mezi mezinárodní a tuzemskou právní úpravou kupních smluv, je nutné si přiblížit si českou úpravu podrobněji.

4.1 Stručný pohled do historie právního režimu mezinárodního obchodu v ČR

Dvěma způsoby lze nahlížet na právní režim mezinárodního obchodu z hlediska vnitrostátních právních úprav. Jako první způsob můžeme jmenovat možnost úplného sjednocení určité právní oblasti. To znamená, že bychom nečinili žádné rozdíly mezi vnitrostátními subjekty s mezinárodním prvkem a mezi subjekty bez mezinárodního prvku. Jako druhý způsob můžeme uvést takovou právní úpravu, která by se omezila pouze na subjekty, které v sobě obsahují mezinárodní prvek.

V České republice a její právní historii nalezneme oba způsoby řešení právního režimu mezinárodního obchodu. V roce 1964 byl spolu se zákonem č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník a zákonem č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník (dále jen hospodářský zákoník“), přijat také zákon č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (dále jen „Zákoník mezinárodního obchodu“). Tento zákoník byl výhradně omezen na právní vztahy, u kterých se vyskytuje mezinárodní prvek. V zákoně byla definována souhrnná a samostatná úprava procesu uzavření kupní smlouvy. Po listopadu v roce 1989 došlo však k velkým změnám v právním řádu České republiky. První velkou transformací byla rozsáhlá novelizace SOZ, která se týkala zejména úpravy závazkových právních vztahů. Hospodářský zákoník byl nahrazen Obchodním zákoníkem a Zákoník mezinárodního obchodu byl zrušen. Česká republika se tedy vydala na cestu úplného sjednocení právní úpravy režimu mezinárodního obchodu, aniž by se dělaly rozdíly mezi vnitrostátními subjekty, které obsahují mezinárodní prvek a mezi těmi, které ho neobsahují. V současné době právní úpravu soukromoprávních vztahů a úpravu kupních smluv v mezinárodním obchodu najedeme zejména v NOZ, který vstoupil v účinnost k 1. 1. 2014 a dále také i ve Vídeňské úmluvě, jakož v zákoně č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

4.2 Právní úprava koupě zboží dle českého právního řádu

Kupní smlouva je závazkový vztah mezi prodávajícím a kupujícím, na základě které je prodávající povinen odevzdat kupujícímu věc, která je předmětem koupě a současně mu umožnit nabýt vlastnické právo k dané věci. Kupující je zavázán věc převzít a zaplatit za ni prodávajícímu kupní cenu. Tuto definici můžeme nalézt v ustanovení § 2079 odst. 1 NOZ.

Kupní smlouva může být uzavřena písemně, ústně i konkludentně (tj. mlčky).

V ustanovení § 2080 NOZ je rovněž rozvedena problematika kupní ceny. Z tohoto ustanovení plyne, že kupní cena musí být sjednána dostatečně určitě nebo musí být ujednána alespoň způsob jejího určení. Pokud je cena určena výslovně v kupní smlouvě, bude tedy určena přesnou částkou za smluvené plnění/předmět koupě nebo poměrnou cenou za určenou množstevní jednotku nebo odkazem na ceník prodávajícího, který však musí být kupujícímu předem znám. Druhou možností určení ceny je stanovení postupu jejího určení, který umožní objektivně cenu stanovit až po uzavření kupní smlouvy. Pokud se použije druhého způsobu, cena se stanoví na základě prodejní ceny obdobného zboží a ve stejném množství, prodávaného v obdobném místě, ve stejnou dobu a za podobných podmínek.

Další podstatnou částí kupní smlouvy, je určení nákladů na dodání a na převzetí předmětu koupě. Ze zákona, tedy dle ustanovení § 2081 NOZ, nese náklady spojené s odevzdáním předmětu koupě v místě plnění prodávající. Avšak náklady spojení s převzetím předmětu koupě nese kupující.

V minulosti byla kupní smlouva v českém právu definována dle SOZ a to konkrétně v ustanovení § 588 SOZ, ze kterého plynulo, že z kupní smlouvy vznikala prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu dohodnutou cenu. O ceně za zboží se zmiňoval § 589 SOZ, ve kterém bylo zakotveno, že cenu bylo třeba sjednat v souladu s obecně závaznými právními předpisy, jinak byla smlouva neplatná.

Pohledem na současnou právní úpravu účinnou v České republice zjistíme, že i tuzemská kupní smlouva musí obsahovat určité podstatné náležitosti. Jaké to jsou, to je stanoveno v NOZ.

Podstatné náležitosti kupní smlouvy můžeme definovat takto:

- určení smluvních stran spolu s jejich identifikačními údaji
- předmět smlouvy - přesné určení zboží, množství, označení a balení
- celková cena (ve smluvené měně), příp. cena za jednotku zboží
- vzájemné závazky stran, (tj. povinnost prodávajícího odevzdat věc a doklady a umožnit převedení vlastnického práva, na straně druhé věc převzít a zaplatit kupní cenu)

Mezi další náležitosti (nepodstatné) náleží:

- dodací lhůta (příp. datum smluveného dodání zboží)
- dodací podmínky
- platební podmínky (doba a způsob zaplacení kupní ceny)
- další ustanovení (slevy, pojištění, způsob dopravy, sankce, záruka a jiné)
- všeobecné prodejní/kupní podmínky

Z kupní smlouvy vyplývají i práva a povinnosti pro obě strany. Povinnosti prodávajícího nalezneme v ustanovení §2087 až § 2094 NOZ.

Z práv a povinností na straně prodávajícího můžeme jmenovat:

- předání smluvené věci a k ní i náležejících dokladů
- umožnění nabytí vlastnického práva k předmětu koupě kupujícím
- řádné plnění předmětu kupní smlouvy
- povinnost pečlivého opatrování předmětu koupě (pokud kupující nabyl vlastnické právo před dobou odevzdání předmětu koupě)
- povinnost upozornit kupujícího na vady
- právo na poskytnutí kupní ceny

Pro druhou stranu, tedy pro stranu kupující jsou rovněž stanoveny práva a povinnosti, přičemž souhrn povinností plyne z ustanovení § 2118 až v § 2120 NOZ.

Práva a povinnosti pro stranu kupující:

- právo a povinnost převzít předmět koupě
- právo zaplatit prodávajícímu smluvenou kupní cenu
- právo uplatňovat odpovědnost za vady vůči prodávajícímu

Protože jednotlivé zákoníky i ustanovení se různě protínají a některé na sebe „navazují“, je potřeba zde zmínit ustanovení § 3028 odst. 1 NOZ, ze kterého plyne, že NOZ se bude aplikovat na práva a povinnosti vzniklé po nabytí jeho účinnosti, tedy na smlouvy zakládající nová práva a povinnosti, uzavřené po 1. 1. 2014.

V ustanovení § 3028 odst. 3 NOZ je zakotveno, že smlouvy uzavřené před nabytím účinnosti NOZ se budou po celou dobu svého trvání řídit dle stávající právní úpravy, tedy dle SOZ či ObchZ, (platí zde pravidlo „starý závazek = staré právo“).

Strany si však mohou ujednat, že i po nabytí účinnosti NOZ se na smlouvy uzavřené dle SOZ použije právě nový občanský zákoník.

Ustanovení § 3028 NOZ se tedy použije na vztahy vzniklé po 1. 1. 2014, dále na právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných bez ohledu na okamžik vzniku a také na jiné právní vztahy (smlouvy), pokud si to tak strany ujednaly.

4.2.1 Vedlejší ujednání při kupní smlouvě

V závazkových smlouvách se můžeme často setkat s termínem **vedlejší ujednání**, která jsou sjednávána v kupní smlouvě a do 31. 12. 2013 byla v SOZ upravena v ustanovení § 601 – 610. Dle NOZ je nyní nalezneme v ustanovení § 2132 - § 2157. Celý tento oddíl, lépe řečeno pododdíl se nazývá „Vedlejší ujednání při kupní smlouvě“. Pod pojmem vedlejší ujednání si můžeme představit taková ujednání ve smlouvě, která nám ukládají nějaké zvláštní právo či povinnost a které není ve smlouvě samozřejmostí. NOZ tato ujednání zpřesňuje a rozšiřuje, přebírá si úpravu jak z SOZ, kde bylo zakotveno např. předkupní právo či výhrada vlastnictví, tak i z ObchZ, kde

byla zakotvena např. koupě na zkoušku a cenové doložky. Nově je zde dle NOZ zařazena i výhrada zpětného prodeje a výhrada lepšího kupce.

Do jednotlivých vedlejších ujednání patří:

- výhrada vlastnického práva, ustanovení § 2132 - § 2134¹⁴
- výhrada zpětné koupě, ustanovení § 2135 - § 2138¹⁵
- výhrada zpětného prodeje, ustanovení § 2139¹⁶
- předkupní právo, ustanovení § 2140 - § 2149¹⁷
- koupě na zkoušku, ustanovení § 2150 a § 2151¹⁸
- výhrada lepšího kupce, ustanovení § 2152 a § 2153¹⁹
- cenová doložka, ustanovení § 2154 - § 2156²⁰
- jiná vedlejší ujednání, ustanovení § 2157²¹

¹⁴ Výhrada vlastnického práva znamená, že kupující se stane vlastníkem věci, až po úplném zaplacení kupní ceny.

¹⁵ Tímto vzniká kupujícímu povinnost převzít za úplatu věc v nezhoršeném stavu zpět na prodávajícího a ten kupujícímu vrátí zpět kupní cenu.

¹⁶ Právo pro kupujícího prodat předmět koupě prodávajícímu zpět.

¹⁷ Sjednáním předkupního práva vzniká dlužníkovi povinnost nabídnout věc předkupníkovi ke koupi, pokud by ji chtěl prodat třetí osobě, která se označuje jako koupěchtivý.

¹⁸ Kupující má právo předmět koupě nejprve ve zkušební době vyzkoušet a schválit.

¹⁹ Tímto nabývá prodávající právo dát přednost lepšímu kupci, přihlásí-li se v určené lhůtě. Tato lhůta činí u movitých věcí tři dny a u nemovitých věcí jeden rok od uzavření smlouvy.

²⁰ Toto ujednání umožňuje smluvním stranám upravit kupní cenu věci dodatečně s přihlédnutím k výrobním nákladům.

²¹ Pokud si strany ujednají jiné výhrady nebo podmínky, které připouštějí změnu nebo zánik práv a povinností z kupní smlouvy, zaniká výhrada nebo podmínka nejpozději do jednoho roku od účinnosti kupní smlouvy, pokud ji neuplatnil v této lhůtě ten, kdo má na výhradu nebo podmínku právo.

4.3 Kupní smlouva nebo smlouva o dílo?

Pohledem do minulosti bychom zjistili, že v oddílu Vymezení kupní smlouvy, bylo možné nalézt ustanovení § 410 ObchZ, které se dalo chápat jako negativní vymezení kupní smlouvy. Toto ustanovení se snažilo odlišit právě kupní smlouvu od smlouvy o dílo. (Marek, 2008)

V současné právní úpravě, která se v České republice řídí dle NOZ, je předmětem koupě dle kupní smlouvy zboží nebo již hotová věc. Pokud ale má být zboží teprve vyhotoven, je nutné určit hranici, kdy se jedná ještě o kupní smlouvu a kdy už o smlouvu o dílo.

Je zde zřejmý rozdíl smlouvy o koupi a smlouvy o dílo. Předmětem smlouvy o dílo je zhotovení, údržba nebo oprava věci či činnost s jiným výsledkem. Na rozdíl od kupní smlouvy, kde se jedná o převod vlastnického práva. NOZ stanovuje několik pravidel, kterými je nutné se řídit a která přesně vymezují, o jaký případ se jedná. Lze je nazvat rozlišovacími kritérii pro určení, zda se jedná o kupní smlouvu či již o smlouvu o dílo.

Jsou jimi:

- ustanovení § 2085 NOZ, ze kterého plyne, že za kupní smlouvu se považuje vždy dodání spotřebního zboží a toto zboží je potřeba sestavit nebo vytvořit
- ustanovení § 2086 odst. 1 NOZ, které uvádí, že smlouva o dodání věci, která musí být nejprve vyhotovena, se může posoudit jako smlouva kupní pouze v případě, kdy objednatel předal vyhotoviteli podstatnou část věci, které jsou k vyhotovení věci třeba
- ustanovení § 2086 odst. 2 NOZ, které stanoví, že za kupní smlouvu se nebude považovat taková smlouva, jejíž podstatná část plnění spočívá ve výkonu činnosti dodavatele. (Tichý, Pipková, Balarin, 2014)

5 Praktická část

5.1 Návrh vzorové kupní smlouvy

V praktické části této práce jsem se zaměřila na vypracování vzorové kupní smlouvy. Pro účely této práce je smlouva vytvořena na základě komparace mezinárodní kupní smlouvy vydanou Mezinárodní obchodní komorou (ICC) a české kupní smlouvy, která se řídí dle NOZ. Ve vzorové kupní smlouvě jsou zdůrazněny i odlišnosti obou smluv.

5.1.1 Vzorová kupní smlouva

Kupní smlouva dle Vídeňské úmluvy a dle Všeobecných obchodních podmínek Mezinárodní obchodní komory (dále jen ICC).

1. Určení smluvních stran

Prodávající:

Firma/Název:

Forma podnikání:

Sídlo:

IČ (či jiný identifikátor):

Zastoupen:

Bankovní spojení:

Kupující:

Firma/Název:

Forma podnikání:

Sídlo:

IČ (či jiný identifikátor):

Zastoupen:

Bankovní spojení:

2. Předmět koupě

Druh zboží:

Celkové množství zboží:

Kontrolní orgán (pokud je potřeba)

Firma/Název/Jméno:

Kontaktní údaje:

3. Cena

Celková cena:

Cena za jednotku (pokud je sjednávána):

Cena v číslech:

Cena slovy:

Měna:

Způsob určení ceny (není-li cena přesně stanovena):

4. Doručení

Místo dodání:

Datum nebo lhůta dodání:

Doručovatel (adresa, jméno...):

Další dodací podmínky (pokud jsou sjednávány):

5. Platební podmínky

Druh platby (hotovost, šek, převodem, ...):

Platební lhůta:

6. Dokumenty, náležející k předmětu koupě

(Doplnění případných dokladů náležejících k předmětu koupě)

7. Odpovědnost za vady

Odpovědnost za vady se řídí články Vídeňské úmluvy nebo podmínkami této smlouvy, které byly stranami ujednány.

8. Odstoupení od smlouvy

Případy, kdy obě strany mohou odstoupit od smlouvy, jsou dále ujednány ve Všeobecných obchodních podmínkách (“dále jen VOP”) této smlouvy.

9. Ostatní ujednání

Jazyk:

Smluvní pokuty:

Sjednání právního řádu, kterým se bude vztahy vyplývající z této smlouvy řídit:

Sjednání soudů státu, které budou rozhodovat případné spory plynoucí z této smlouvy:

Podmínky zrušení či změny této smlouvy jsou dále ujednány ve VOP této smlouvy.

Dále se těmito obchodními podmínkami řídí i přechod nebezpečí.

V, dne

.....

(prodávající)

.....

(kupující)

Všeobecné obchodní podmínky ujednané smluvními stranami

Tato smlouva se bude řídit níže sjednanými podmínkami. Předmětem Všeobecných obchodních podmínek (dále jen VOP) je úprava podmínek prodeje zboží v rámci mezinárodního obchodu.

1. Určení smluvních stran

Toto ustanovení se sjednává proto, aby bylo ze smlouvy jasné, mezi kým byla smlouva uzavřena. Která strana vystupuje jako kupující a kdo jako prodávající a která práva a povinnosti pro určenou stranu plynou.

2. Předmět koupě

Dle podmínek sjednaných v této smlouvě je prodávající povinen dodat předmět koupě kupujícímu ve sjednané době. Přesná specifikace zboží je nezbytná pro uzavření této smlouvy. Je třeba stanovit přesné množství, kvalitu, zemi původu a potřebné certifikáty, které ke zboží náleží. Pokud je vyžadována kontrola zboží pomocí kontrolního orgánu, musí být ve smlouvě orgán či pověřená osoba jasně specifikována.

V kupní smlouvě dle ICC se sjednává i kontrolní orgán/společnost, pokud je u zboží kontrola nezbytná. V české kupní smlouvě takovéto ujednání však nenalezneme. Není však vyloučeno, aby i v případě vztahu mezi dvěma českými subjekty, za předpokladu, že to strany budou považovat za nezbytné, bylo takové ujednání sjednáno.

3. Cena

Cena za předmět koupě musí být ve smlouvě sjednána určitě. V případě, že cena nebude určitě sjednána, musí být ve smlouvě uveden alespoň způsob jejího určení.

Pokud půjde o prodej zboží, které se určuje v množstevních jednotkách, musí být ve smlouvě stanovena i cena za množstevní jednotku.

Cena bude ve smlouvě uvedena jak slovy, tak pomocí číselného vyjádření. Součástí článku pojednávajícím o ceně je i uvedení, v jaké měně se cena sjednává.

V případě české kupní smlouvy dle NOZ se cena stanovuje zpravidla přesně danou částkou s označením měny. V případě, že cena není stanovena, se také uvede alespoň způsob jejího určení. Dle NOZ lze kupní smlouvu lze sjednat i bez výslovného určení kupní ceny. V takovém případě se má za to, že si strany ujednaly takovou cenu, za kterou se stejné množství prodávalo na podobném místě, ve stejnou dobu a za obdobných obchodních podmínek.

4. Doručení/dodání

Místo doručení zboží musí být jasně specifikováno. Ve smlouvě musí být uvedeno i datum nebo doba pro doručení zboží. Pokud jsou dodací podmínky sjednávány na podkladě dodacích termínů INCOTERMS, bude ve smlouvě uvedeno, dle jaké podmínky bude zboží doručeno nebo dodáno. Pokud bude zboží dodáváno přes doručovatele, budou ve smlouvě uvedeny všechny potřebné informace, jako je jméno či název/společnost, sídlo atd.

Pokud si strany ve smlouvě dohodnou jiné nebo dodatečné dodací podmínky, budou ve smlouvě náležitě a jasně uvedeny.

Dodací podmínky se stanovují na základě ICC a dodacích termínů INCOTERMS (dle jejich aktuální verze).

5. Platební podmínky

Co se týče platebních podmínek, bude ve smlouvě uvedeno, jakým způsobem bude plnění placeno. Dále bude ve smlouvě sjednána platební lhůta. Strany si mohou

ujednat i jiné platební podmínky, např. platba pomocí úvěru, platba bankovní zárukou, pomocí inkasa a jiné.

Dle § 1963 NOZ se v České republice se lhůta pro zaplacení stanovuje na 30 dní, může se stanovit i lhůta 60 dní, pokud to není vůči věřiteli hrubě nespravedlivé.

V rámci české kupní smlouvy se nejčastěji využívá platba v hotovosti nebo převodem z bankovního účtu. Dle zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, ve znění pozdějších předpisů, je hotovostní platba omezena na částku maximálně 350 000 Kč. Z toho vyplývá rozdíl mezi úpravou v mezinárodním obchodu, kde je zpravidla platba bezhotovostní.

6. Dokumenty náležející ke zboží

Prodávající předá spolu se zbožím kupujícímu doklady a dokumenty, které náleží k předmětu koupě (např. faktura, přepravní doklady, pojišťovací dokumenty, osvědčení o původu nebo celní doklady). Ve smlouvě budou doklady a dokumenty jasně specifikovány, tzn. vyjmenovány a popsány, aby nedošlo k jejich případné záměně.

Kromě výše uvedených dokladů prodávající poskytne kupujícímu i doklady související s přepravou, pokud byly užity dodací termíny INCOTERMS, předá prodávající i tyto doklady.

7. Odpovědnost za vady

Porušení práv prodávajícím:

Pokud dojde k porušení práv a povinností plynoucích ze smlouvy prodávajícím a pokud zboží neodpovídá smlouvě, může kupující požadovat dodání náhradního zboží, jen v případě je-li to v zásadním rozporu s kupní smlouvou. Toto právo musí být uplatněno bez zbytečného odkladu.

Dále může kupující požadovat odstranění vadného plnění, tento požadavek kupujícího musí být opět uplatněn bez zbytečného odkladu. Pokud prodávající nesplní své povinnosti ve lhůtě dané smlouvou, může kupující prodávajícímu stanovit dodatečnou lhůtu pro splnění jeho povinností. V případě podstatného porušení smlouvy, může kupující uplatnit nárok na odstoupení od smlouvy.

Dále může kupující požadovat náhradu škody, zahrnující částku odpovídající škodě nebo ušlému zisku, nebylo-li ve smlouvě stanoveno jinak.

V českém právním řádu může kupující v případě dodání zboží s vadami požadovat odstranění vady dodáním nové věci bez vady, dodání chybějící věci, odstranění vady opravou věci, může požadovat přiměřenou slevu z kupní ceny anebo může odstoupit od smlouvy. To v případě je-li dodáním vadného zboží podstatně porušena kupní smlouva. V případě nepodstatného porušení smlouvy dodáním vadného zboží, má kupující právo na odstranění vady, anebo na přiměřenou slevu z kupní ceny.

Porušení práv kupujícím:

Pokud kupující nesplní některou svou povinnost, může prodávající požadovat, aby kupující zaplatil kupní cenu a převzal věc nebo splnil jiné své povinnosti. Proávající může stanovit dodatečnou lhůtu pro splnění povinností kupujícího. Možnost odstoupení od smlouvy může prodávající využít v případě, že kupující nesplní své povinnosti nebo poruší smlouvu podstatným způsobem nebo nesplní své povinnosti ani v dodatečné lhůtě.

8. Odstoupení od smlouvy

V případě, že prodávající nedodá sjednané zboží do 2 let od uzavření smlouvy a není-li plnění smlouvy stanoveno jinak, kupující má právo odstoupit od smlouvy ihned po oznámení této skutečnosti prodávajícímu. Pokud prodávající poruší kupní smlouvu podstatným způsobem nebo nesplní určitou svou povinnost, může kupující uplatnit právo na odstoupení od smlouvy. Kupující může odstoupit od smlouvy i v případě, že kupující nedodá zboží ani v dodatečné lhůtě stanovené kupujícím.

Prodávající může odstoupit od smlouvy v případě, pokud kupující nesplní své povinnosti plynoucí z této smlouvy nebo z Vídeňské úmluvy nebo pokud porušil smlouvu závažným způsobem. Pokud kupující nesplní své povinnosti ve lhůtě určené touto smlouvou, může prodávající stanovit lhůtu dodatečnou. Pokud však kupující

nesplní své povinnosti (zaplatit kupní cenu a převít předmět koupě) ani v této dodatečné lhůtě, může prodávající odstoupit od smlouvy.

9. Ostatní ujednání

Smluvní strany se musí, v závislosti na právních předpisech daného státu domluvit, v jakém jazyce bude smlouva sepsána anebo smlouvu sepsat v jazyce jedné ze smluvních stran spolu s ověřeným překladem do jazyka druhé smluvní strany. Mohou tedy případně vznikat tzv. bilingvní smlouvy.

Rozdíl je zde ve smlouvě české, která je uzavírána v českém jazyce.

Smluvní pokuty jsou stanoveny dohodou smluvních stran za dílčí porušení povinností stanovených kupní smlouvy.

Platnost smlouvy může být podmíněna národním (orgánem Evropské unie) regulačním orgánem smluvních stran.

Tato smlouva se řídí právem, které si strany zvolily. Volba musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu. Volba práva nemůže být vyjádřena mlčky. Strany si mohou zvolit právo rozhodné pro celou smlouvu nebo pouze pro její část.

Při volbě práva rozhodného musí být zamezeno případnému obcházení zákona (např. stát si zvolí rozhodné právo jiného státu, pro zcela vnitrostátní případ).

Vždy je pro určitou stranu výhodné, pokud se smlouva řídí jejím právním řádem státu. Strana, jejímž právním řádem se bude smlouva řídit, bude zvýhodněna, protože již je s právním řádem obeznámena, zná místní poměry, jazyk uzavírání smlouvy, všechny podstatné a nepodstatné náležitosti smlouvy a další podmínky, které jsou ve smlouvě sjednávány a jsou jí známy.

Dále je rovněž výhodné, pokud spor budou rozhodovat soudy státu, kde je společnost registrována či jejíž společníci/členové/zakladatelé jsou státními příslušníky daného státu. V případě soudního řízení bude mít vždy určitou výhodu ta strana sporu, před jejímž soudem se řízení koná. Strana sporu, jež má např. sídlo ve státě, jehož soudy budou spor rozhodovat, zná totiž místní poměry, jazyk řízení, platné právo i procesní praxi, v řízení ji zastupuje její místní právní zástupce, finanční náklady spojené s vedením sporu jsou pro ni podstatně nižší a jsou splatné v místně měně. Zastupovat před místním soudem bude zpravidla místní advokát.

Příklad:

V případě soudního řízení například před bangladéšským soudem vyvstává pro českou osobu problém, jak najít místního advokáta, který by nejen vyinkasoval tučnou zálohu, ale poté by v řízení za českou osobu i opravdu „bojoval“.

Změna či zrušení smlouvy se děje písemným dodatkem smlouvy s podpisem obou smluvních stran.

Další rozdíl zde plyne z formy uzavírání kupních smluv. Kupní smlouvy dle českého právního řádu nemusí být uzavírány výhradně písemně (s určitými výjimkami – např., je-li předmětem koupě nemovitost), kdežto mezinárodní kupní smlouvy písemnou formu vyžadují.

Všechna ujednání touto smlouvou neupravená se řídí Vídeňskou úmluvou, dále i zásadami UNIDROIT a dále i mezinárodními obchodními podmínkami dle ICC nebo dle:

- právního řádu země prodávajícího nebo,
- právního řádu země kupujícího, nebo
- právního řádu třetí země.

Nebezpečí přechází na kupujícího v okamžiku převzetí zboží. V případě ztráty nebo poškození zboží, po přechodu nebezpečí na kupujícího, není kupující zbaven

povinnosti zaplatit za zboží kupní cenu, pouze v případě, že ztráta nebo poškození byly způsobeny jednáním či opomenutím prodávajícího.

V případě dopravy zboží přepravcem přechází nebezpečí na kupujícího při předání zboží prvnímu dopravci. Nebezpečí škody na zboží, které se v době prodeje přepravuje, přechází na kupujícího od okamžiku uzavření této smlouvy.

V, dne

.....
(prodávající)

.....
(kupující)

5.2 Návrhy vnitropodnikových směrnic

Dalším bodem praktické části je vytvoření dvou vnitropodnikových směrnic. Směrnice jsou obecně v obchodní společnosti důležité pro stanovení správného postupu při nenadálých situacích, v tomto případě konkrétně při dodání nebo doručení vadného zboží.

První ze směrnic je určena pro případ dodání vadného zboží v rámci mezinárodního obchodu. Je zde stanoven postup, jak se v takové situaci zachovat, jak postupovat při reklamaci a jaký nárok může kupující uplatnit. Dále jsou zde také uvedeny možnosti, kdy kupující může odstoupit od smlouvy. Tato směrnice je v souladu s ustanoveními Vídeňské úmluvy.

Druhá vnitropodniková směrnice je vytvořena na základě NOZ a je určena pro postup v případě dodání vadného zboží v rámci vnitrostátního obchodu. Ve směrnici jsou zakotveny zásady, kterými je nutno se řídit. Ze směrnice vyplývají práva kupujícího, která mohou být uplatněna při dodání vadného zboží. Z těchto práv můžeme jmenovat například požadování dodání náhradního zboží nebo přiměřenou slevu z kupní ceny.

V obou směrnicích je podstatné určení pověřeného pracovníka, který za tento proces a za jeho bezchybnost bude také odpovědný.

5.2.1 Vnitropodniková směrnice pro mezinárodní obchod

Směrnice č. 1/2015
obchodní společnosti AB, s. r. o., se sídlem xxxxxxxx
IČ xxxxxxxx

k postupu při uplatňování nároků z vadného plnění

Cílem této směrnice je efektivita a správnost uplatňování nároků z vad zboží v rámci zahraničního obchodu. Pro efektivnost a správnost uplatňování nároků z vadného plnění stanoví směrnice č. 1/2015 následující postup:

I.

Pověřeným pracovníkem kontroly doručeného/dodaného zboží je pracovník na příjmu zboží.

II.

Zboží bude kontrolováno ihned při příjmu a to v následujících krocích:

- a) Balení
- b) Množství
- c) Kvalita/jakost
- d) V případě koupě dle vzorku - shodné vlastnosti s dodaným produktem

III.

Pokud se zboží zakoupené společností AB bude při běžné prohlídce a dostatečné péči (v době dle okolností co nejkratší) nebo v případě přepravy, kdy bude prohlídka provedena až v době, kdy zboží dojde na místo určení, jevit jako vadné, bude tato skutečnost oznámena prodávajícímu.

Na základě tohoto budou uplatněny nároky z vad zboží (dále jen reklamace) a vady budou oznámeny prodávajícímu ihned po jejich zjištění nejpozději však do dvou let.

Pokud je prodávajícím stanovena lhůta pro oznámení reklamace, podá pověřený pracovník reklamaci do této lhůty.

IV.

Reklamace bude prodávajícímu oznámena písemně, emailem nebo faxem a bude adresována přímo prodávajícímu.

V.

Pokud budou zjištěné vady bránit v použití zboží jeho obvyklým způsobem, společnost AB uplatní právo na bezplatnou opravu zboží nebo na dodání náhradního zboží.

VI.

Pokud nebude uznán nárok a opravu nebo dodání náhradního zboží, společnost AB odstoupí od smlouvy.

VII.

Pokud bude zjištěno, že prodávající nedodržel záruční dobu (tedy, že zboží bude po určitou dobu způsobilé pro své obvyklé použití nebo pro zvláštní použití nebo že si zachová určitou jakost nebo určité vlastnosti) bude u prodávajícího opět uplatněna reklamace.

VIII.

Pokud bude dodáno menší než objednané množství, bude u prodávajícího uplatňován nárok na dodání chybějícího množství zboží v co nejkratším možném čase.

IX.

V případě nedostatečné kvality nebo poškození balení zboží bude u prodejce opět uplatňován nárok na dodání náhradního zboží, v případě podstatného porušení kupní smlouvy anebo bude uplatněn nárok na odstranění vadného plnění. Nárok uplatněn bez zbytečného odkladu nebo v přiměřené době.

X.

Objednané a dodané zboží musí odpovídat vzorku, pokud tato skutečnost nenastane, bude u prodávajícího nárokována požadována náprava a to formou dodání náhradního zboží.

XI.

Pokud prodávající neakceptuje právo zvolené kupujícím, tedy společností AB, bude uplatněno právo na odstoupení od smlouvy a vrácení kupní ceny.

XII.

Tato směrnice nabývá účinnosti dne 1. května 2015.

5.2.2 Vnitropodniková směrnice provnitrostátní obchod

Směrnice č. 1/2015
obchodní společnosti CD, s. r. o., se sídlem xxxxxxxx
IČ xxxxxxxx
k postupu při uplatňování nároků z vadného plnění

Cílem této směrnice je efektivita a správnost uplatňování nároků z vad zboží v rámci zahraničního obchodu. Pro efektivnost a správnost uplatňování nároků z vadného plnění stanoví směrnice č. 1/2015 následující postup:

I.

Za vadné zboží se považuje takové zboží, které nemá smlouvou ujednané množství, jakost a provedení. Při určení jakosti nebo provedení podle smluveného vzorku nebo předlohy musí věc jakostí nebo provedením odpovídat vzorku nebo předloze. Na základě tohoto bude dodané či doručené zboží kontrolováno pověřeným pracovníkem na příjmu zboží. Kontrola bude probíhat v následujících krocích:

- a) Balení
- b) Množství
- c) Jakost/kvalita
- d) Případná shoda se vzorkem

II.

Vyskytne-li se vada u zakoupeného zboží, má společnost CD právo ji uplatnit u prodávajícího (dále jen reklamace).

III.

Zjištěné vady budou oznámeny prodávajícímu ihned po jejich zjištění nejpozději však do dvou let.

IV.

Vady budou oznámeny prodávajícímu písemnou formou, dopisem, faxem či emailem.

V.

Pokud budou zjištěné vady v zásadním rozporu s kupní smlouvou, může společnost CD uplatnit právo na:

- a) Odstranění vady dodáním nové věci bez vady nebo dodáním chybějící věci
- b) Odstranění vady opravou věci
- c) Přiměřenou slevu z kupní ceny
- d) Odstoupení od smlouvy

VI.

Při oznámení vady prodávajícímu (ihned, bez zbytečného odkladu) bude prodávajícímu také sděleno právo, jaké si společnost CD zvolila. Pokud nebudou vady odstraněny v přiměřené lhůtě společnost CD využije práva na přiměřenou slevu z kupní ceny.

VII.

Při závažném porušení kupní smlouvy společnost CD užije práva na odstoupení od smlouvy.

Při nepodstatném porušení kupní smlouvy uplatní společnost CD nárok na odstranění vady nebo nárok na přiměřenou slevu z kupní ceny.

VIII.

Tato směrnice nabývá účinnosti dne 1. května 2015.

6 Závěr

Hlavním cílem této práce byla analýza právní úpravy koupě zboží v mezinárodním kontextu. Byla provedena komparace s českou právní úpravou, kterou přináší NOZ. Dále byl proveden rozbor důležitých informací a jednotlivých kupních smluv s nastíněním jejich právní úpravy. Na základě toho by mělo být umožněno lépe porozumět tvorbě kupních smluv a stanovení všeobecných podmínek, které ke kupní smlouvě neodmyslitelně patří.

V průběhu práce jsem narazila na drobné nesrovnalosti a nesnáze s výkladem zákona. Všechna tato úskalí byla konzultována s vedoucí této práce. Výklad zákona pro laika je velmi složitý a mnohdy i nesrozumitelný, proto byl v práci použit takový výklad, aby pasáže zákona, které jsou podstatné pro danou problematiku, snáze pochopil i osoba bez právního vzdělání.

Obsahem práce bylo také nastínění současné právní úpravy koupě zboží jak v mezinárodním obchodu, tak i v České republice, neboť mezinárodní kupní smlouvy se uzavírají v souladu s Vídeňskou úmluvou a Česká republika je jedním ze států, které ji ratifikovali. Česká republika pak konkrétně v roce 1993.

Také bylo třeba konstatovat, jak se díky rekodifikaci českého práva změnila právní úprava koupě zboží. Hlavní a podstatnou změnou bylo vypuštění právní úpravy koupě zboží v Obchodním zákoníku a zejména nahrazení Občanského zákoníku z roku 1964 novým Občanským zákoníkem z roku 2012. Celá tato změna nastala k 1. 1. 2014.

Nejvýznamnější částí této práce byl rozbor evropského návrhu na společnou právní úpravu prodeje. Předložení návrhu Evropské komise na překonání bariér přeshraničního obchodu, související se smluvním právem by mělo vést k tomu, že smluvní strany budou mít možnost si sjednat, zda se jejich kupní smlouvy budou řídit jednotným a jediným souborem pravidel smluvního práva, se stejným významem pro všechny smluvní státy anebo budou mezi sebou obchodovat dle pravidel právních řádů jednotlivých členských států.

Dle mého názoru, by tento návrh na společnou právní úpravu přinesl mnoho zlepšení a velice by usnadnil zahraniční prodej, zejména i pro drobné obchodníky, kteří

by nemuseli své smlouvy upravovat do několika dalších jazykových a právních verzí, což je pro ně velice finančně i časově nákladné.

Velmi zajímavé se mi jevílo stanovisko vlády České republiky k tomuto návrhu. Česká republika souhlasí, aby se postupně usnadňoval a povzbuzoval zahraniční obchod. Tento nástroj však není vládou považován za vhodný a přínosný. Argumenty Evropské komise byly shledány jako nedostatečně podložené a nevěrohodné. Je třeba věnovat více času společné politické diskuzi mezi členskými státy EU a Komisí, v rámci její pracovní skupiny o tom, jestli tento návrh bude obecně prospěšný a jaké budou jeho přínosy. Následně ČR zváží, jestli budou zahájeny diskuze o praktické podobě návrhu. ČR se konkrétně dožaduje upuštění od veškerých prvků, týkajících se rozšiřování rozsahu působnosti tohoto nástroje na úrovni jednotlivých unijních států nebo nařízení jako takového při budoucích revizích.

Přínos praktické části spočíval zejména ve vytvoření vzorové kupní smlouvy. Tento vzor může sloužit určitým obchodním společnostem, které realizují přeshraniční obchod. Společnosti by nemusely věnovat příliš mnoho času a finančních prostředků do právních a jazykových úprav kupních smluv pro státy, se kterými obchodují. V tomto případě se jedná o státy Evropské unie.

Kupní smlouva je tvořena na základě mezinárodní kupní smlouvy, která byla vydána Mezinárodní obchodní komorou, spolu s právní úpravou české kupní smlouvy. Vzhledem k tomu, by tato vzorová kupní smlouva mohla být velkým přínosem zejména pro české obchodníky, kteří obchodují v rámci EU.

Vnitropodnikové směrnice, které byly v rámci praktické části vytvořeny by mohly být přínosem pro každou obchodní společnost, která vystupuje na trhu jako kupující. Cílem směrnic bylo vytvořit jakýsi manuál pro pověřeného pracovníka na příjem zboží, jak postupovat v případě doručení nebo dodání vadného zboží. Právě díky této směrnici bude pracovník vědět, jak má postupovat krok za krokem v souladu s právními předpisy, pokud dojde k dodání vadného zboží a následné reklamaci.

I. Summary and keywords

❖ Summary

The aim of this bachelor thesis is to describe the process of conclusion of the international sales contract and its legislation.

The work is based on a study of professional literature, primary data collection, data analysis with a small interview in selected company and the proposed measures.

The work is divided into the theoretical and practical parts. In the theoretical part, there is described the history of legal norms both Czech and foreign, legal elements covered by the Vienna Convention and the overall analysis of the legal environment for the conclusion of these agreements.

The practical part deals with the comparison of domestic and international contracts.

This comparison is including proposal purchase contract. The contract is combination of international and czech purchase contract. Not less important objective is to determine the form in which contracts are concluded and what are in fact complied with, to identify deficiencies and possible changes or recommendations.

The next step of bachelor thesis was to invent internal guidelines for a company. The goal of guideline was to design the proces hot to continue during receipt or delivery of defective goods.

❖ Keywords

legislation, purchase of goods, international context, domestic contract, international contract

7 Seznam použitých zdrojů:

1. HENDRYCH, D. (2009). *Právní slovník*. 3., podstatně rozšířené vyd. Praha: C. H. Beck.
2. HULMÁK, M. (2008). *Uzavírání smluv v civilním právu*. Vyd. 1. Praha: C..H. Beck.
3. KALÍNSKÁ, E. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, a.s.
4. KANDA, A. (1982). *Sbližování a unifikace právních řádů členských států RVHP v oblasti hospodářské spolupráce*. Právník. Ročník CXXI., číslo 5, s. 372-373.
5. KANDA, A. (1999). *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. Praha: Linde Praha a.s.
6. KNAPP, V. (1996). *Velké právní systémy: úvod do srovnávací právní vědy*. 1. vyd. Praha: Beck.
7. KUČERA, Z. (2009). *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opravené a doplněné vyd. Brno – Plzeň: Doplněk a Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
8. KUČERA, Z., PAUKNEROVÁ, M., & RŮŽIČKA, K. (2008). *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
9. KUČERA, Z., RŮŽIČKA, K., KOSTKA, V. (1993). *Právo mezinárodního obchodu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
10. MADAR, Z. (1999). *Slovník českého práva*. 2. rozš. a podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde.
11. MACHKOVÁ, H. (2010). *Mezinárodní obchodní operace*. 5. aktualizované vyd. Praha: Grada Publishing, a.s.
12. MAREK, K. (2008). *Kupní smlouva v obchodním zákoníku*. Právní rádce. Ročník 16, číslo 8/2008, I-XV.
13. ROZEHNALOVÁ, N. (1994). *Několik poznámek k aplikaci Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*. Časopis pro právní vědu a praxi. 1994, ročník II, číslo 4.
14. ROZEHNALOVÁ, N. (1994). *Transnacionální právo mezinárodního obchodu*. Brno: Masarykova univerzita.
15. ROZEHNALOVÁ, N. (2010). *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, ČR, a. s.
16. RŮŽIČKA, K. (1993). *Obchodujeme se zahraničím*. Ostrava: MONTANEX, spol. s r.o.
17. RŮŽIČKA, K. (1998). *Právní otázky obchodování se zahraničím*. Ostrava: Montanex.

18. ŠTENGLOVÁ, I. (2010). *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H. Beck.
19. TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., & BALARIN, J. (2014). *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck.
20. TOMSA, M. (1997). *Dodání zboží podle kupní smlouvy*. Obchodní právo. Číslo 1, s. 5.

Právní předpisy a mezinárodní normy:

1. Úplné znění zákona č. 40/1964, Sb., Občanský zákoník,
2. Úplné znění zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník,
3. Úplné znění zákona č. 89/2012, Sb., občanský zákoník,
4. Úplné znění zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém,
5. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží
6. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. srpna 2010, sp. zn. 32 Cdo 1040/2009.

Internetové zdroje:

1. Evropská komise. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/contract/files/common_sales_law/sales_law_general_cs.pdf
2. Smluvní právo - Kupní smlouva - Nový občanský zákoník. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/smluvni-pravo/konkretni-zmeny-ve-zvlastnicasti/kupni-smlouva/>
3. Věcně-právní účinky smlouvy a řešení sporů z kupní smlouvy | BusinessInfo.cz. (2009). Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pravni-ucinky-smlouvy-reseni-sporu-kupni-7694.html>
4. ZPRÁVA o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje - A7-0301/2013. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0301+0+DOC+XML+V0//CS>
5. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem – Sbírka zákonů, judikatura, právo. Dostupné z: <http://www.e-pravo.cz>